

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Resim Anasanat Dalı

GEBELİK VE BEBEK İMGESİ

Nasim Sadegh Barenji

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2016

GEBELİK VE BEBEK İMGESİ

Nasim Sadegh Barenji

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
RESİM ANASANAT DALI

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2016

KABUL VE ONAY

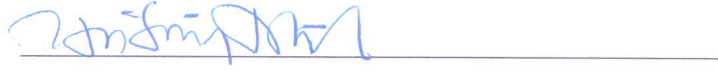
Nasim Sadegh Barenji tarafından hazırlanan “Gebelik ve Bebek İmgesi” başlıklı bu çalışma, 27 Aralık 2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

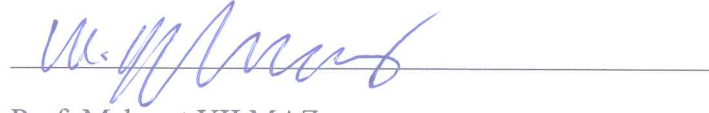
Prof. Cebrail ÖTGÜN (Başkan)

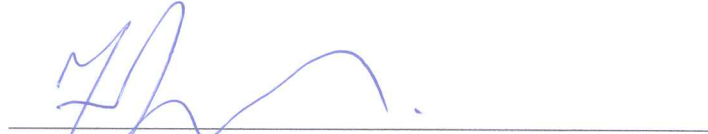
Doç. Serap EMMUNGİL KARAMANOĞLU (Danışman)

Prof. Hüsnü DOKAK

Prof. Mehmet YILMAZ

Doç. Zuhale BAYSAR BOERESCU

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Türev BERKİ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

27 Aralık 2016

Nasim Sadeg Barenji

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır. Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.**
(Bu seçenikle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphaneye bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)
- Tezimin/Raporumun .....tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.**
(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)
- Tezimin/Raporumun.....^{30.12.2017}tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.**
- Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi**

29 / 12 / 2018

(İmza)

Öğrencinin Adı SOYADI

Nasim Sadegh barenji

ÖZET

SADEGH BARENJİ, Nasim, *Gebelik ve Bebek İmgesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2016.

Annelik ve anneliğe özgü duygular geçmişten günümüze bütün toplumları etkileyen konulardandır. Bu konular çeşitli dönemlerde, hem sanat alanında hem de sosyoloji, felsefe ve psikoloji gibi bilim dallarında araştırma malzemesi olmuştur. Annenin kendi içinde yaşadığı olumlu ve olumsuz duygular ve yansıttığı gelgitli ruh halleri, çeşitli toplumlar ve sanatçılar açısından çok farklı şekillerde anlamlandırılır ve ifade edilir. Bu süreci yaşamış olan sanatçı anneler, duygularını günlükler tutarak yazılı bir şekilde ifade ettikleri gibi görsel sanatlar alanında da çok zengin yorumlara ulaşmışlardır. Görsel sanatlar açısından ele alınan yorumlarda, kadınların hak ve eşitsizliği, toplumsal statüsü, toplumda algılanma biçimi, toplumsal cinsiyet, kadının toplumdan beklentileri vb. gibi sorgulamalarla, çoğunlukla toplumsal bir eleştirinin yansıtıldığı hamile kadın imgeleri zaman zaman bir anne açısından belirsizlik içeren bir iç dünyanın, somutlaştırılmış birer yansıması ortaya konulur.

Anahtar Sözcükler

Gebelik, Anne, Bebek, İmge

ABSTRACT

SADEGH BARENJÍ, Nasim, Pregnancy and Baby Image, post graduate thesis, Ankara, 2016.

Maternal and maternal feelings, specific to motherhood, are the issues that affect all societies from the past to the present. These issues have been the foci of research topics in various fields such as art, as well as sociology, philosophy and psychology. Different artists and societies express the positive and negative emotions that the mother has experienced in her life and the volatile moods, in very different ways. Artist mothers who have lived through this process have expressed and kept their feelings in written diaries and have reached very rich interpretations in the field of visual arts as well. In the interpretations of the visual arts, the criticisms on women's rights and inequality, social status, their perception in a gender-based society, women's expectation from society, and generally pregnant women's images, are often reflected in social criticisms that sometimes reveal an unknown inner world from mother's viewpoint.

Key Words

Pregnancy, Mother, Beby, Image

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	İ
BİLDİRİM	İİ
ÖZET	İİİ
ABSTRACT	İV
TEŞEKKÜR	İX
İÇİNDEKİLER	V
GÖRSİLLER DİZİNİ	VI
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: ANNE VE BEBEK İMGESİ	3
1.1. Anne Açısından Doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası süreci sanatsal anlamda sorun edinen sanatçılar.....	3
1.2. Annelik Günlükleri.....	18
1.3. Edebiyatta Bilinç Akışı Tekniği ile Görsel Sanatlarda Rastlantısallık, Doğaçlama ve Otomatizm İlkesi İlişkisi.....	19
2. BÖLÜM: MONOLOG “HER ŞEY O GÜNDEN BAŞLAR”	25
2.1. O Gün.....	25
2.2. Neden Çocuk Sahibi Olmak İstiyoruz?.....	32
2.3. Ben Hamileyim Şoku!.....	34
2.4. Anne Olmak İçin Geç Mi Kaldım?.....	34
2.5. Kız Mı Erkek Mi?.....	35
2.6. İsimi Ne Olsun Peki?.....	37

2.7. Kısır Da Olabilirdim?.....	38
2.8. Taşıyıcı Anneler.....	40
2.9. Güzel Olan Anneliği Kazanmak.....	41
2.10. Bende Her Kes Gibi Doğumdan Korkabilirim!.....	42
2.11. Hamileyken Boşanınca	44
2.12. Savaş Çocukları.....	45
2.13. Kürtağın Ağır Yüğü.....	47
2.14. Fahişe Anneler.....	49
2.15. Zulümkar Doğan Anneler.....	50
2.16. Sanatçı Anne.....	52
3. BÖLÜM: RESİMSEL İÇ MONOLOGLAR.....	55
3.2. uygulamalar.....	62
SONUÇ.....	81
KAYNAKÇA.....	83
ÖZGEÇMİŞ.....	85

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1. Monica Sjoo, Doğum, 1968,.....	4
Görsel 2. Judy Chicago, Doğum Göz Yaşları, 1982.....	5
Görsel 3. Paula Modersohn-Becker, Öz Portre, 1906.....	6
Görsel 4. Frida Kahlo, Henry Ford Hastanesi, 1932/.....	7
Görsel 5. Louise Bourgeois, Femme Maison, 2004.....	9
Görsel 6. Louise Bourgeois, Dokuma Çocuk, 2002.....	10
Görsel 7. Louise Bourgeois, Hamile Kadın, 2008.....	10
Görsel 8. Louise Bourgeois, Anne, 1999.....	10
Görsel 9. Louise Bourgeois, Bıçak Kadın, 2004.....	11
Görsel 10. Kiki Smith, Rahim, 1986.....	12
Görsel 11. Kiki Smith, Omurga, 1990.....	12
Görsel 12. Kiki Smith, Doğum, 2002.....	13
Görsel 13. Niki De Saint Phalle, O- Katedral, 1966.....	14
Görsel 14. Birgit Jürgenssen, Yuva, 1979.....	15
Görsel 15. Birgit Jürgenssen, 1979, Anne Anısı/ Memento Mori.....	15
Görsel 16. Canan Şenol, Çeşme, 2009.....	16
Görsel 17. Canan Şenol, kibebe, 2000.....	17
Görsel 18. Gül İlğaz, ben suçluyum, 2002.....	18
Görsel 19. Nasim Sadegh, Savaş, 2012.....	46
Görsel 20. Judy Chicago, Vajina, 1974.....	57

Görsel 21. Georgia O’Keeffe, Siyah İris, 1926.....	57
Görsel 22. Kazimir Malevich, Beyaz Üstünde Beyaz, 1918.....	59
Görsel 23. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	62
Görsel 24. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	63
Görsel 25. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	64
Görsel 26. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	65
Görsel 27. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	66
Görsel 28. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	67
Görsel 29. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	68
Görsel 30. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	69
Görsel 31. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	70
Görsel 32. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	71
Görsel 33. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	72
Görsel 34. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	73
Görsel 35. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	74
Görsel 36. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	75
Görsel 37. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	76
Görsel 38. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	77
Görsel 39. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	78
Görsel 40. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	79
Görsel 41. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016.....	80

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında her zaman emeği geçen saygı değer danışman hocam Doç. Serap Emmungil Karamanoğlu'na teşekkür ederim. Ayrıca konu seçiminde bana destek olan değerli hocam Prof. Cebirail Ötgün'e çok teşekkür ederim.

Hacettepe Üniversitesinde resim bölümünde yüksek lisan yapmak değerli hocalarım, Prof. Hüsnü Dokak, Doç. Hasan Kıran, Doç. Zuhale Baysar Boerescu eşliğinde benim için önemli bir yere sahiptir.

Beni bir varlık yapan, bana güven veren ve yoluma ışık saçan, babam Hasan Sadegh ve Annem Raziye Khaleghi'ye, her zaman kalbimi ısıtan ve her türlü desteğini benden esirgemeyen eşim Raheb Mohammedi'ye manevi desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Hep arkamda duran kardeşlerim Areş, Ulduz ve Nigar'a, Kayınpeder ve Kayınvalidem, Akrem hoşveght ve Rugheyre Kebiri'ye sonsuz teşekkürler ederim. Bu tezi, bende annelik duygusunun kıvılcımını uyandıran kelebek ömürlü kızım ELYAN'ya sunuyorum.

GİRİŞ

“Gebelik Ve Bebek İmgesi” başlıklı bu yüksek lisans Tezi, bir anne için, hamilelik sürecinde yaşanan yoğun duyguların sanatsal bir dille ifade edilebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın konusunu, doğumdan önce annenin hamilelik döneminde yaşadığı annelik duyguları ve bu dönemdeki anne ve bebek ilişkilerinin görsel dile yansımaları oluşturmaktadır. Literatürde konuyla ilgili bazı dolaylı çalışmalar bulunmasına rağmen hamilelik döneminde anne duyguları ve bebek imgesi gibi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Annelik ve anneliğe özgü duygular geçmişten günümüze bütün toplumları etkileyen bir olgu olarak süregelmektedir. Bu duygular çeşitli dönemlerde sanatçılar, psikologların ve sosyologlar gibi bilim adamlarının araştırma malzemesi olmuştur. Günümüzde bu olgu sanatçıların ilgi odağı olmaya devam etmektedir.

Gebelik dönemi birçok anne için mutluluk, üzüntü, yalnızlık ve birliktelik gibi karşıt duyguları bir arada barındırır. Anne adayını bir yandan heyecanlı bir bekleyiş yaşarken bir yandan da yaşadığı heyecan sonucu kaygıları da beraberinde getirir. Bebeğin sağlığı, doğum, bebeğin bakımı gibi birçok konuda yaşanan bu kaygılar, anne adayının doğuma kadar olan süreçte bu fikirlerle başetmesine ve duygusal olarak farklı bir dünyada yaşamasına yol açar. Tabii ki bu durumlar henüz doğmamış bebeğin de ruh sağlığıyla yakından ilgilidir.

Araştırma sürecinde, annelik öncesi veya sonrası süreçlerde, hamilelik süreci ya da anne-bebek ilişkisini konu edinmiş sanatçılara ve bu sanatçıların görsel çalışmalarına yer verilmiştir. Bunun yanı sıra yazı diliyle monolog şeklinde bir anlatım şekline yer verilmiş ve edebiyatta bir yöntem olarak kullanılan bilinç akışı tekniğinin resimdeki karşılığı olarak gösterilebilecek Dada ve Soyut Dışavurumculuğa özgü rastlantısallık, doğaçlama ve Sürrealizmin otomatizm ilkelerinden söz edilmiştir.

Araştırmanın evrenini, hamile kadınlar oluşturmaktadır. Uygulamalı çalışmalar, doğrudan yaşamdan çıkarılan deneyimlerden, yani daha çok araştırmacının kendi duygularından yola çıkarak kurguladığı dokuz ay boyunca devam eden çalışmalardan oluşmaktadır. Mutluluk, umut, kaygı, kızgınlık vb. çeşitli duygu, düşünce ve beklentilerin yoğun olarak yaşandığı bu süreç görsel dilin yanı sıra sözlü olarak da aktarılmıştır. Anne adayının içinden geçenlerin monologlar olarak sunulması da çalışmanın bir parçasını oluşturmaktadır. Bu monologların yansıttığı gelgitler modernist süreçte edebiyatta kullanılan bilinç akışı tekniği ile ilişkilendirilmektedir.

Üçüncü bölümde uygulamalı çalışmalar yer almaktadır. Doğum öncesi dönemde yaşanan yoğun duygulanımların ve anne karnı ortamının görsel anlamdaki belirsizliği, tuval üzerinde soyut imgelerle ifade edilmiştir.

Konunun genel akışında, toplumlarca kadına uygun görülen ve görülmeyen rollerin eleştirel bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Dünya nüfusunun yarı kısmını teşkil eden kadınların yasalarda eşitlik olmasına rağmen çağdaş ve hak eşitliğine dayalı bir statü kazanamaması; kadının toplumdaki algılanma biçimi; toplumsal cinsiyet, toplumun kadına verdiği görev ve sorumluluk; kadının beklentileri ile ilgili sorgulamalarla bir iç serüvenin görsel yansımalarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

1. BÖLÜM

ANNE VE BEBEK İMGESİ

1.1. Anne Açısından Doğum Öncesi, Doğum Ve Doğum Sonrası Süreci Sanatsal Anlamda Sorun Edinen Sanatçılar

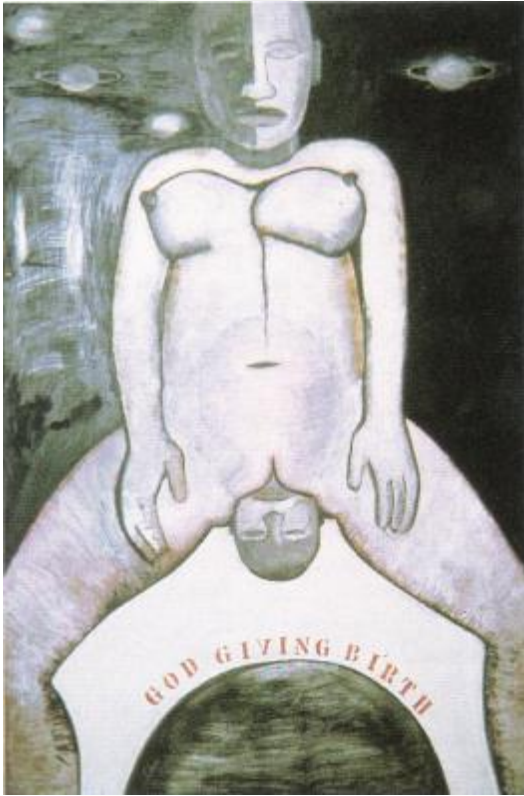
Varoluş ve yaratma için, seçkilerimizin bellekte biriktirilmesi gerekir. Yaşanılan olaylar, ve ilişkiler, bilgilenme süreci, bizde oluştururken, bilinç de oluşmaya başlar. Bunlarla birlikte, yaratmaya dair, tasarımlara başlarız. Kendine dönmüş olan düşünce, kendi iç çelişkilerinden geçmek çabasıyla sezgiye de yer vermiş olur. Sezgi yaratma sürecinde dışlanmış ve nesneleşmiş olandır. Bazen yaratma esnasında, yaşadıklarımızla, yaşamak istediklerimiz arasında, iç çelişkilerimiz oluşur. Oluşan çelişkiler, varolmaya dair iç sorgulamalarımızdır. Bu sorgulamalar bizi anlamaya ve anlam üretmeye yöneltir. Bazen sanatçının derdi kendisidir, yaratıları ise dışlanmış değillemelerdir. Sanatçının yaratma sürecinde, anlamaya ve anlamlandırmaya çaba gösterir. Sezgi işin başlangıç noktasıdır. Burada ne edindiğimiz bilgiler ve daha önce kurduğumuz tasarımlar, ve ne duygularımızdır. Tümünü unutmuş olduğumuz yerdir burası. Artık burada dışsallaşan içtir. Belki de yaratma süreci baştan sona bir şahit olmaktan ibarettir; kendimizi kendimize terk ettiğimiz alanda duyarlılığımızın tekrar duyular önüne çıkmasıdır.

“Kurgu, sanat nesnesinin temel direğidir. Dolayısıyla kurguyu anlamak için, algıya ihtiyaç duyuyoruz. Ayrıca algıyı anlamlandırabilmek için akıl süreçlerini anlamaya ihtiyaç duyuyoruz. Kurgu altı temel duyumuz ve hislerimizi birleştirerek bir bütün oluşturur. Bütün oluşturmak ise; hatırlama, hayal kurma ve geleceği düşünme ile mümkün olabilecek bir eylemdir” (Maniş, 2009, s. 1).

Böylelikle kadın sanatçıların, biyolojik bakımdan annelikle benzer kılınması ve yaşadıkları içerisinde büyük tecrübelerden biri olarak hamilelik ve doğum kurgulamaları

hayal gücünü ve geri çağırma gibi vesileleri beraberinde getirerek onlar için bir mevzu haline gelmiştir.

İsveçli sanatçı, Monica Sjöo 1968 yılında yapmış olduğu “Doğum” isimli eseri ilkel bir formda doğum sahnesini canlandırmıştır (Görsel 1). Judy Chicago, bir yorgan üzerinde doğum anını bir doğum ağacına benzeterek, kadının tarih boyunca soyun devam etmesine bir araç gözüyle bakıldığına işaret etmiştir (Görsel 2). Başka bir örnek, Louise Bourgeois’ın çok büyük boyutta yaptığı hamile örümcek heykelidir. Sanatçı Bourgeois, bu eseri yirmi üç yaşında kaybettiği annesinin, hatırasını hafızalarda ölümsüz kılması amacıyla yapmıştır (Görsel 5). Bunlarla bir arada başka anne örneklerinden bahsedebiliriz.

Görsel 1. Monica Sjöo, *Doğum*, 1968, Tuval Üzerinde Yağlı boya, 90x130 Cm. Juliejoanfap. Erişim: <https://juliejoanfap.wordpress.com/2013/10/29/on-goddesses-and-os/>

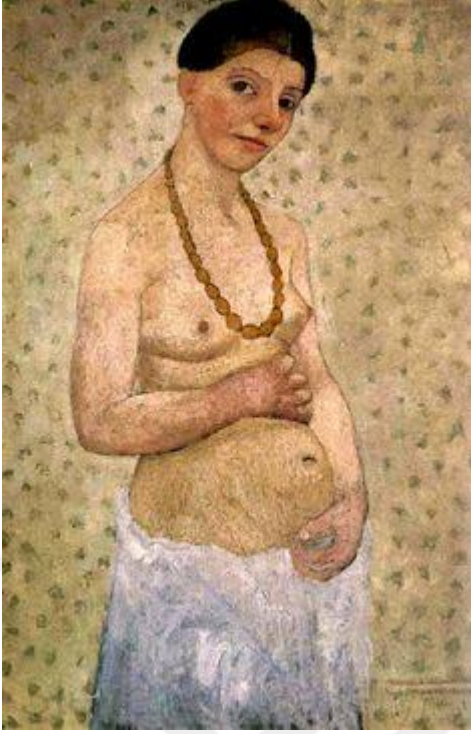

Görsel 2. Judy Chicago, *Doğum Göz Yaşları*, 1982, İpek Üzerine Dikiş 20.5 x 27.5 Cm.

JudyChicago. Erişim: <http://www.judyChicago.com/gallery/birth-project/bp-artwork/>

Almanyalı sanatçı Paula Modersohn-Becker 1876 yılında, bir sanatçı aile içerisinde doğmuş ve sanata karşı temel ilgisini ailesinden almıştır. Profesyonel olarak 1897 yılında Kuzey Almanya'daki Worpswede sanat grubuna katılmıştır. Worpswede gurubunun konuları genellikle doğa ve köy yaşamın saflığını ve basitliği olmasına rağmen, çalışmalarında, doğa ve manzara yerine, insan figürünü tercih etmiştir. Figürleri yalın ve karakteristik özelliğine sahiptir. Özellikle Paula Modersohn-Becker, o zamana kadar resim sanatında kimsenin cesaret etmediği; kendisini konu yaparak nü resmini çizmiştir. Paula Modersohn-Becker, 1906 yılında hayatının en büyük sevincini hamile olduğunu öğrenince yaşamıştır. Paula'nın hayatında çocukların ne kadar önemli olduğunu çizdiği sayısızca anne ve bebek tablolarından anlayabiliriz. 1907 yılında Paula Modersohn-Becker'in kızı Mathilde zor bir doğumla dünyaya gelmiştir. Paula kızını doğduktan on sekiz gün sonra atardamar tıkanması nedeniyle hayata veda etmiştir. Paula'nın eserlerinin özelliklerinden, sanatın geleneğine karşı, kendi kültürel ve cinsel kimliğini anlatarak bir başlangıca neden olmuştur. Ayrıca samimiyet taşıyarak annelik hissini ve toplumdaki gelenekselci bakışı, modern bir anlatım içerisinde her iki konuya vurgu yapabilmiştir (Görsel 3).

Görsel 3. Paula Modersohn-Becker, *Öz Portre*, 1906, Tuval Üzerinde Yağlı Boya, 60x95Cm. Defterares. Erişim: <http://defterares.blogspot.com.tr/2011/08/boynunda-kehribar-boncugu-ressam-paula.html>.

Gombriche göre, “1920 ve 1930’ larda Sürrealizm akımı, hiç olmadığı kadar kadın ve kadın yaratıcılığı düşüncesini öne çıkarmıştır. Ayrıca en çok Sürrealizm akımı, Modernist akımları içerisinde kadına en geniş ve en karmaşık rolü vermiştir; Birinci Dünya Savaşından sonra Fransa’nın mahvolmuş geleceği alınabilecek tedbirlere kapalıydı. Bu yüzden Fransız Hükümeti ülkenin nüfusunu yeniden eski sayısına döndürmek amacıyla acil eylem planlarını uygulamaya teşebbüs etti. Dolayısıyla, hükümetin isteği üzere kadınlardan doğumun sayılarını artırmalarını istemiştir. Kadınların vatansever duygularını harekete geçirmek için “Fransa’nın kaderi, geleceği aileye bağlı” sloganını verdiler. Daha sonraki yılda doğum kontrolünü ve kürtajında yasaklanması için yasa çıkartıldı. Bu süreç içerisinde, Sürrealizm hareketine birçok sanatçı kadın girdi. Bunun sebebi sürrealizmin anti-akademik bir gidişi olması ve kişisel gerçekliğin egemenliğindeki bir sanatı onaylamasıydı. Yani bu kadınlar kendilerini erkeklere ait bir yaratıcı çevreyi onaylayıp tamamlamalarının beklendiği ve özne/nesne kutupsallıklarının kadınlara yönelik şiddetli hücumlar vasıtasıyla mecazi olarak ortadan kaldırıldığı bir kapsamda, sanatta olgunlaşmak için mücadele ederken buldular. Artık bu durumda, kadınların bir çoğuda Sürrealizmden ayrılarak,

bağımsızlıklarını ilan etmiş oldular. Sürrealizmin en önemli işlevi sanatçısının duygularını görselleştirerek sunmasıdır. Böylelikle, sanatçının iç dünyasını çözerek, yaşadıklarıyla birlikte, o anda sanatçının hissettiklerini algılayabileceğimiz belgelere ulaşabiliriz”. (Gombrich, 2008, s. 223). Tıpkı 1932 yılında, Frida Kahlo’nun yaptığı “Henry Ford Hastanesi” resminde gördüğümüz gibi, resimde Frida Kahlo, gözyaşları içerisinde bir hastane karyolasının üzerinde, yatmaktadır. Karnında bebeğinin ölmesi sebebiyle, beyaz çarşafı kana boyamıştır. Frida eliyle tuttuğu altı tane kırmızı ipinlerin ucunda, karnındaki bebeğinin ölmesine sebep olan ayrıca bu ölüm nedeninden kendine kırgın olmasını temsileden imgeleri tasvir etmiştir. Resimdeki imgeler; fetüs halinde kaybettiği bebeği, anatomik heykel biçimde sorunlu olan üreme organı, kazadan meydana gelen omurgasına takılan hemde bebeğinin karnında ölmesine neden olan platin destek, ürogenital bölgesinin anatomisi, kırılğanlığının simgesi olan solan mor çiçeği ve bebeği öldüğü zaman kendisini yorumlayan bir salyangozdan oluşmaktadır. Eserde, Kahlo’nun bebeğini kaybedişiyle birlikte tedirgin edici ruhsal sıkıntıları ve yalnızlık duygusunda olduğunu anlamaktayız (Görsel 4).

Görsel 4. Frida Kahlo, *Henry Ford Hastanesi*, 1932, Tuval Üzerinde Yağlı Boya, 170x100.

Frida Kahlo. Erişim: <http://www.fridakahlo.org/henry-ford-hospital.jsp>

Bu tabloda parmaklıklı bir yatakta yatmaktadır. Yatakta hastanın adı ve resmin yapıldığı tarih yazılıdır. Frida çıplaktır. Karnı yuvarlak, saçları dağınıktır. Gözünden yine yaşlar akmaktadır; yatağın çarşafında kan lekesi vardır. bir elinde, onu altı dağınık nesneye bağlayan altı ip tutmaktadır; bir salyangoz, bir erkek fetüs, bedeninin karın hizasından profili, tuhaf madeni bir makine, bir orkide ve leğen kemikleri. Ufak çizgisindeyse bir sanayi kenti. Hareket edecek duruma gelir gelmez Lucienne'le birlikte litografi atölyesine gitti. Gerekli biçimde, aynı işi tekrar tekrar yapıyordu. Sessizce ve inatla, yarıda kalan gebeliğini çizip duruyordu. Frida, ne pahasına olursa olsun, yapacağı en iyi şeyin çalışmak olduğunun farkındaydı. Böylece resim yapıyor, ağlıyor, ağlıyor ve resim yapıyordu. Bir anlamda kendi ölümü gibi yaşadığı çocuk düşürme olayını hiçe saymak istermişcesine Doğumum adlı tabloyu yaptı. Bedeninin, üstü çarşafı örtülü –örtüler gibi- bacakları ayırık bir kadın, başı kan lekeli yatağın üzerine çıkmış, gözleri kapalı bir çocuk –o da ölü gibi doğuyor. Yatak boş bir odanın ortasında, duvarda yalnızca boynundan iki kez hançerlenmiş bir Dolorosa Ana portresi asılı. Tablo bu doğumun şiddetinin temsilindeki sadelikle şok yaratıyordu. Frida'nın dünyaya gelmesi mi, doğumu mu, yoksa ölümü müydü bu? Çocuğunun doğumu mu, yoksa ölümü müydü? Frida çektiği acıda özgürdü (Jamis, 2016, s. 163).

Yirminci yüzyılda, Amerikan heykel sanatının öncülerinden biri olan Louise Bourgeois, sanat yaşamında kendi tanıklıklarına öncelik vermiştir. 1930'lu yılları arasında, sanatına resimle başlarken Sürrealizmeden izler taşımıştır. 1947 yılında çalışmalarına yansıyan hüzünden kurtulmak amacıyla aldığı matematik eğitimin etkisiyle ilk heykelini yaptı. O aralar varoluşçu düşüncesini benimsemesi eserlerinde yansımaya başlamıştır. Yapıtlarının bir çoğu soyut biçimde ifade etmesiyle beraber onlar hakkında yorumlarında eserlerinin bir simge olarak tanımlamıştır. Çocukluk yaşamı, Bourgeois'ın eserlerinin konusu olmuştur. Babasıyla annesi arasında yaşanan bir ihanetin acı etkisi sanatçının eserlerinde kıskançlık, öfke ve ihanet ve şiddet hislerini, alaycı bir dille açığa vurmuştur. Bourgeois'ın ailesinin ana işi olan dokuma duvar halıcılığının etkisi altında olduğundan dolayı, yaptığı heykeller kumaş ve tekstilden yapılmıştır. Ayrıca çeşitli malzemelerden; lastik, taş, tahta, ve metaldan faydalanmıştır.

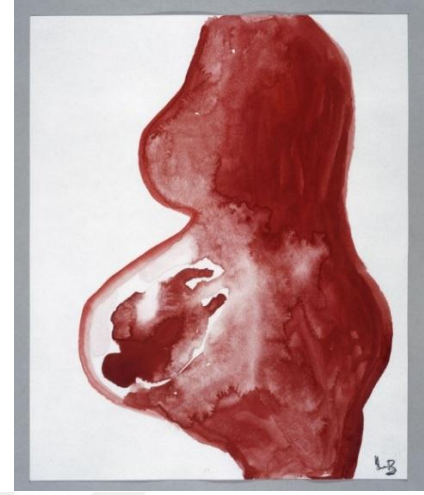
Bourgeois, feminist eserlerde de görüldüğü gibi, bedensel formlarla, mekansal formları bir arada göstermiştir. "Kadınlar ve Evler" eserlerinde, ev imgesini kadının bedeni üzerine yerleştirerek, bedeni mimariye ve mimariyi ise de bedene çevirmek istemiştir. Bu şekilde, kadın ve ev arasındaki kurulan simgesel anlamları, geometrik ve organik, taş ve ten, iç ve dış, özel ve kamusal gibi zıt anlamları, ortaya koymuştur. Ayrıca kadın kimliğini, aile sıcaklığı ve güven anlamları esasında biçimlendirmiştir (görsel 5). Bourgeois, mahrem kavramını tersyüz ederek, kişiselliğini, sanatsal varoluşunun temel meselesi haline getirebilmiştir. Sanatçı, 1938 yılında New York'a yerleşerek, yaşadığı coğrafyaya ait olan

kişisel travmalarını görselleştirmeye özen göstermiştir ve Minimalizmin, Soyut Ekspresyonizm ve Sürrealizm bahçesinde dolaşan birisine dönüşmüştür. Aile kavramına değinerek sanatının biyografik travmalarına değinmiştir. Hamile kadınlar ve örümcekler arasındaki sembolik ilişki her ikisinin de kendilerine dönen yalnızlıklarını vurgular. Boş bir yatağın üzerine yerleştirilen kadın heykelleri, hamilelik ve kadınlığı aktive ederken, yalnızlık ve çocuk arasında kadınların taşıdığı yükleri, kadın ve doğum arasına yerleştirdiği korku ve yalnızlığın bitmeyeceği, sanatçı aksine kendine dönerek tekrar ve tekrar var olacağını, radikal bir biçimde sanatsal üslubuyla anlatmaya çalışmıştır. (Görsel 6-7-8-9)

Görsel 5. louise bourgeois, *Femme Maison*, 2004, Yumuşak Heykel, 160x60x75Cm.

Arterritory.Erişim:http://www.artterritory.com/en/texts/interviews/4434an_interview_with_jerry_gorovoy_assistant_to_louise_bourgeois_and_president_of_the_easton_foundation/

Görsel 6. Louise Bourgeois, *Dokuma Çocuk*, 2002, Yumuşak Heykel, 175x65x80 Cm.

Erişim: <https://jwarrinerblog.wordpress.com/>

Görsel 7. Louise Bourgeois, *Hamile Kadın*, 2008, Kağıt Üzerinde Sulu Boya, 30x40 Cm.

Erişim: <http://contemporary-art-blog.com/post/146993434620>

Görsel 8. Louise Bourgeois, *Anne*, 1999, Çelik-Bronz-Mermer, 9271x8915x10236 mm

Jwarrinerblog. Erişim: <https://jwarrinerblog.wordpress.com/>

Görsel 9. Louise Bourgeois, *Bıçak Kadın*, 2004, Yumuşak heykel, 175x85x90 Cm.

Artpulsemagazine. Erişim: <http://artpulsemagazine.com/hirshhorn-museum-and-sculpture-garden-presents-major-retrospective-of-louise-bourgeois-washington-dc>

Kadının içsel dünyasını, tenini, sosyolojik vaziyetini anlamaya ve sorgulamaya yönelik olan feminist sanat; kimlik, ben, beden, cinsellik, yaşam, mahremiyet, şiddet gibi kavramları inceler. Kadın sanatçıların kendi cinselliklerini araştırması ve birçok kadın sanatçının kendi yaşamlarını konu olarak seçmeleri, kadına has duyarlılığın farklı şekillerde biçimlenerek sanatta kendini göstermesine neden olur. Kadın bedeninin alışlagelmiş erotik temsilini yıkararak, yaralı, bölünmüş, hastalıklı bedenler ve kadın vücudunun biyolojik yapısı üzerinde çalışmalar gerçekleştiren abject sanatın önemli temsilcilerinden Kiki Smith; ruh-beden, yaşam-ölüm, güzellik-iğrençlik konuları üzerinde çalışmalarını biçimlendirir. Kiki Smith'in yapıtları 1980 sonrasında beden ve kimlik sorgulamalarına yönelen; kadın bedeni ve bedensel süreçlerin irdelendiği çalışmalar, psikolojik travmalar, ilkel korkular, yarı hayvan yarı insan figürler, dinsel ikonlar, ölüm, doğum, vahşet, ahlak temaları üzerinde betimlenir. Kiki Smith'in "abject sanat" içerisinde değerlendirilebilecek yapıtlarında; iç organlar, kadın bedeninin üreme, sindirim ve boşaltım sistemleri, rahim ve kaburgalar, bedenden sarkan cenin, plesenta, parçalanmış organlar ve çeşitli bedensel süreçler irdelenir. Kiki Smith'in sanatı ayrıştırılmış, parçalanmış, yaralanmış vücut parçalarıyla ilgilidir. İç organların ifadesi aynı zamanda yaşayan vücudun kırılğanlığını da simgeleştirir. "Kiki Smith'in içeriden dışarıya doğru olan çalışmaları, hakikatın bedensel duyularının dokunuş,

tat, kokunun da görme kadar önemli” olduğunu öne çıkarır. Bedenin başka parçaları olarak kemikler ve iç organların incelendiği çalışmalarda görünmeyi görünür yapan Kiki Smith; kadvraya benzer figürde ise, çürümüş beden üzerinde görülen omurgayı sembolik düzen içerisinde açıklar. Smith’in çalışmalarında sosyolojik olarak bastırılmış cinsellik, ölüm ve savunmasızlıkla başa çıkmanın bir yöntemidir. Bedenin yalnızca görünen tarafının ötesinde, bedeni tüm varlığı ile sorgular (Görsel 10-11-12).

Görsel 10. Kiki Smith, *Rahim*, 1986, Bronz, 51x28 Cm.

Saatchigallery. Erişim: http://www.saatchigallery.com/aipe/kiki_smith.htm

Görsel 11. Kiki Smith, *Omurga*, 1990, Bronz, 76x45Cm.

Saatchigallery. Erişim: http://www.saatchigallery.com/aipe/kiki_smith.htm

Görsel 12. Kiki Smith, *Doğum*, 2002, Bronze, 39x101X24 İnç.

Saatchigallery. Erişim: http://www.saatchigallery.com/aipe/kiki_smith.htm

Niki de Saint Phalle, kadın mevsusunu incelediği, iri boyutlu, boyalı kuklalara benzeyen figürleriyle toplumda kadının durumunu örtülü bir bakış açısıyla sorgulayan bir sanatçıdır. St. Phalle'nin sanatsal çalışmaları, 1953 senesinde geçmiş trajedilerinin ruhsal krizlere dönüşmesi neticesi geçirdiği sinir bunalımının iki sene süren tedavisi neticesi, hayatına doğru bir yön vermek hedefiyle başladı. Akademik manada herhangi bir sanat eğitimi geçemediğinden dolayı hiçbir sanat grubuna dahil olmamış olan sanatçı kendi kendini eğiterek, orjinal üslup geliştirmiştir. Kendisini, tesir altında kalmış bir sanatçı anlamında "Outsider Artist" olarak ortaya koysa da, St. Phalle'yi, sembolist akımda bir sanatçı olarak sınıflandırabiliriz. "Niki de Saint Phalle'nin 1965 senesinde çok büyük, kilolu ve parlak boyalı kadın heykelleri olan ilk Nanalarını yapmaya başladı. Paris'te Galeri Iolas'da düzenlediği birinci "Nanalar" sergisi kurmuştur. (Nana, Fransızca'da fahişe ya da hafif meşrep kadınlar için kullanılmaktadır). St. Phalle, bu sergideki tüm kadınları yaşamından memnun, zorluk çekmeyen, mutlu kişiler olarak yapmıştır. Bir sene sonra Stockholm'da gerçekleşen "Giant Nana (Devasa Nana)" heykeli "dünyanın en büyük fahişesi" olarak izlenime açıldı. Giriş kısmına bacaklarını açmış biçimde yatan yirmi sekiz metre

uzunluğunda, polyesterden yapılmış kocaman bir nana heykeli yerleştirilmiş ve Nana'nın vajinası galerinin giriş bölümü olarak tasarlanmıştır. Sergiyi ziyaret etmeye gelen izleyicilerin tümü, kadın vajinasından geçerek sergi salonuna girebilmişlerdir” (Görsel 13) (Öcalan, 2012,).

Görsel 13. Niki De Saint Phalle, *O- Katedral*, 1966, Kumaş-Fiberglass, 26x6x11m.

Hyperallergic. Erişim: <http://hyperallergic.com/178128/falling-for-niki-de-saint-phalle/>

Birgit Jürgenssen 1949-2003 yılları arasında yaşamış Avusturyalı feminist fotoğraf sanatçısıdır. İkinci dalga feminist hareketlerinin getirmiş olduğu çevreyi sorgulama süreci esnasında belki de “özel olan politiktir” mottosunun benimsenmesinden gelen bir iç dinamikle kadınlar artık kendi öz be öz bedenlerine hürriyet kazandırmak maksadıyla performans sanatını bir nevi aktivizm alanına dönüştürmüşlerdi. Bu alanda en özgün çalışmalara imza atan bir isim de kuzey topraklardan, Birgit Jürgenssen oldu. Birgit Jürgenssen, 1970’ li senelerde ortaya koyduğu performans kayıtlarında, kadın ve kadın kimliğinin toplumsal zemindeki yerleşik kültürel şemalarını sorunsallaştırır. Gündelik yaşamda üstlendiği toplumsal rolleri masaya yatırır. Bedenine yazdığı dövmeler ve taktığı farklı aksesuarlar ile küçük ayrıntıların kadın bedeninin nasıl sembolleştirdiğini ve kodladığını gösterir. Saç modellerindeki değişikliğin veya yüksek topuklu bir ayakkabının

birdenbire nasıl fetiş bir kimlik yaratabileceğini görünür kılar, bedeni ve temsil alanlarını tartışmaya açar (Görsel 14-15).

Görsel 14. Birgit Jürgenssen, *Yuva*, 1979.

Dazed. Erişim: <http://www.dazeddigital.com/artsandculture/article/26094/1/the-da-zed-guide-to-70s-feminist-avant-garde-art>

Görsel 15. Birgit Jürgenssen, *Fani Olduğunu Hatırla*, 1979.

Pinterest. Erişim: <https://tr.pinterest.com/pin/370702613058147952/>

Canan Şenol işlerini üretirken kendi kişisel yaşamından yola çıkarsa da iş ortaya çıktığında tüm kadınların hikayesi oluyor. Yapıtlarında feminist bir konum sergileyen sanatçının en çok ilgilendiği şey, özel alanın politikleşmesidir. Sanatçı bu eserinde, Marcel Duchamp'ın meşhur eserine ve Bruce Nauman'ın Çeşme Olarak Otoportre'sine göndermede bulunuyor. Şenol bu videoyu doğum yaptıktan hemen sonra çekmiştir. Siyah bir örtünün tam önünde sallanan bir çift şişman kadın göğsünü yakın çekim olarak gösteri. Göğüslerden ağır ağır ama durmadan süt akı veriyor, kulağımızın duyduğu tek ses ise damlayan süt sesidir (Görsel 16).

“Bebeğimi emzirdiğim zamanlarda kendimi tam bir çeşme misali hissediyordum. Doğurganlığa şahitlik ettiğim bu süreç ayrıca işimde yansıdı. Halbu ki batılı eril sanatta da bir gönderme söz konusudur. Sanat tarihinde meydana gelmiş birçok aynı adı taşıyan isimler, bu anlamda eril yaklaşım ile üretilirken, beden sıvılarına da işarette bulunuyor. Çeşme eseri bu alana feminist yaklaşımıyla bir yanıtıdır. Sanatın tarihsel geçmişinde kadın arzu nesnesi ya da kutsal anne imgesi üzerinden tesvir edilir. Mekanik bir görüntüye sahip olan ve daima damlayan çeşme kadın bedeni arzu nesnesi olmaktan çıkıyor. Klişeleşmiş özverili anne imgesini de yok etme amacıyla memeyi, bedenden ayırıp bu imgeyi kırıyorum" (İnce, 2009, s. 2).

Görsel 16. Canan Şenol, *Çeşme*, 2009, Video.

Arka Arkaya. Erişim :http://arkaarkaya.blogspot.com.tr/2009_10_01_archive.html.

Canan Şenol, Kibele Eserinde, ana tanrıça analığın tam bir temsilcisi olarak uygarlık tarihinde, Bereketi, bolluğu ve gücü simgelerken, hamilelik döneminde, bede oluşan değişiklikler sürecinde ister istemez bu benzerliği kendinde keşfetmesini sağlamıştır. Bu sırada da bu görüntüyü çalışmasında yansıtmayı bir fırsat olarak düşünmüştür. Bu deneyimin her aşaması, daha önce fiziksel ve zihinsel olarak yaşanmış pek çok “eski” duruma gönderme yapıyor. Sadece tek başına büyüyen memeler bile, ergenlik döneminde sıkıntılı bedensel ve psikolojik değişimi yeniden çağırıyor (Görsel 17).

Görsel 17. Canan Şenol, *kibele*, 2000.

Resethings. Erişim: resethingsblogspot.com.tr/2012/03/olu-anne.html

Gül İlğaz, gebelikle hareketlenen “I Am Guilty of...” eserinde, bir kadının/insanın iç dünyasını anlamının ne kadar önemli olduğunu hatırlatmaktadır. Bir kadının gebeliğe ilişkin psikolojik tepkisinin, özellikle bebeğe karşı şüphe ve karışık duygularının, bilinç

düzeyinde normalleştirilmiş pek çok bilinçdışı tepkiye (bulantı, kusma) sebep olabilmektedir. Bu bir nevi oral kürtaj ile isteğe bağlı olarak gebeliği sonlandırma (kürtaj) arasında, “farkındasızlık” sanki ortak bir nokta oluşturmaktadır. Zira bebekle birlikte kürtaj edilen, öyle ki sembolik olarak kadının bebekle eşitlediği ve içinde istemediği, yani iç dünyasında reddettiği bir parça. Nitekim hiç hesapta olmayan ya da olsa da hesaplanmayan gebeliğe dair çatışmalar ya da bir çocuğu destekleyecek çok az kaynağa sahip olma fikri, gebeliği sona erdirecek pek çok zihinsel süreci bir araya getirebiliyor (Görsel 18).

Görsel 18. Gül İlğaz, ben suçluyum, 2002, Fotoğraf.

Resethings. Erişim: http://resethings.blogspot.com.tr/2012_03_01_archive.html

1.2. Annelik Günlükleri

İtalyan gazeteçi, Oriana Fallaci yıllarca dünyanın çeşitli yerlerindeki savaşlarda gazetecilik yapan başarılı bir activist sayılabilir. 1975'te kitapları arasında yayımlanmış olan “Doğmamış Bir Çocuğa Mektup” romanı, otuz iki mektup barındırıyor. Mektuplar monolog halinde yazılmıştır. Yazar kendiyile ve çocuğuyla dertleşme halindedir. Ya da çocuğunu kucağında uyutarak, ona masal anlatmaktadır. En dikkat çeken nokta terk ettiği erkeğinin onu anlayamamasına vurgu yaparak, erkeklerin egemen olduğu bir dünyada

yaşamalarına bağlamış oluyordur. Diğer yandan anne olmakla beraber, Fallaci bunun bir görevden ziyade tadılması ve bir mutluluk hakkı olduğunu ayrıca kadınlara soyun devamı için bir arac olarak bakılmamasını anlatmaya çalışmıştır. Kahramanın sürekli sorduğu sorulardan biri “İnsan neden öleceğini bile bile doğar?” ve “Acı çekeceğini bile bile insan neden yaşar?” dır. Bu mektuplarda çocuğuna bu dünyanın acımasızlıklarla dolu olduğundan ve karnındaki bebeğinin gerçekten dünyaya gelmek istediğinden emin olmadığını ona vurgu yapıyor. Hayatında o çocuğa sahip olmak için gereksinim duymadığını ve kendi özgürlüğünü kısıtladığını anlatıyordu. Ateist bir kişilik halinde olan kahraman, kendisiyle üzüze hesaplaşırken diğer yandanda çevresiyle de hesaplaşma içerisinde yer alıyordu.

Ece Arar, gazetecilik ruhuyla, “Ece'nin Hamilelik Günlüğü” kitabında, kendi içindeki tüm hamilelerin kafasına soruları ve kaygıları araştırarak, ve bunların günlük yaşantısında nasıl yer bulduğunu ayrıca duygusal yaşamındaki olan gelgitleri sansürsüz bir halde aktarmıştır. “Ece'nin Hamilelik Günlüğü”, samimi bir dille, akli islah ederek ve bedeni dize getirerek; hamilelik dönemindeki tüm sıkıntılarla barışmamız ve onlarla nasıl başa çıkabileceğimize dair önerilerde bulunur. Arar, kendi hamile olmasını, aşık olmak ya da öğrenci olmak, veya yazar olmak gibi bir şey olmadığını fark ederek konuyu başlatır. Yıllar içerisinde düşlenen ve evlilik sonrası belirginleşen, ve daha sonrası ultrasonla görselleşen bebek Elvin'in yolculuk hikayesini bize anlatmaya çalışır.

1.3. Edebiyatta Bilinç Akışı Tekniği ile Görsel Sanatlarda Rastlantısallık, Doğaçlama İlişkisi

Modernizm, yeninin geleneğidir, modernizmin, deneysel olmasına ve içinde yaratmanın olduğu ölçüde bir başka yeniye gebe olduğuna ve biçim olarak kompleks olmasına vurgu yapabiliriz. Modernist düşünce, gerçekten, düşten, bilinç ve bilinçaltından birer tutam olarak hikayesini biçimlendirmiştir.

Modern yazılarda karakterlerin iç dünyasından yola çıkılarak, dün-bugün-yarın zaman zincirinin kırılması amaçlanır. Yolculuklar dıştan içe doğru yönlendirilir. Peter Childs modern yazılarda olan içe dalma tekniğini, böyle açıklar:

Birçok modernist yazıda göze çarpan şey, çağdaş okuyucuları, örneğin romanlarda, öykülerde, oyunlarda ve şiirlerde sarsmanın yolu pek çok 19. yüzyıl gerçekçi yazarların (...) yaptığı gibi yönlendirici kısa girişler ve betimlemelerle yadırgatıcı bir dünyaya salmaktır. Başka bir deyişle modernist yazı okuyucuyu, hemen o an anlaşılmayan ama onun limitlerinin ve anlamlarının (...) anlaşılması için boydan boya geçilmesi ve haritasının çıkarılması gereken karmaşık ve güç bir zihinsel manzaranın içine salar. (...) Her neyse, (...) derin iç gözlemler, teknik ve biçimsel deneyim, zihin işletici oyunlar oynamak, dil bilimi, yenileme, (self-referentiality) kendini referans gösterme, mizahla aşırı yüklü, insandan kaçanlara özgü (misanthropic) bir umutsuzluk, felsefi spekülasyon inancın yitimi ve kültürel tükenme; bunların tümü modernizmin uğraştığı şeyleri örnekler (Childs, 2010, s. 14-15).

Bilinç, 19. Yüzyıldan itibaren tartışılmaktadır. Bu mevzuda ilk yaklaşımı William James bilinçli düşünceyle ilgili kendi değerlendirmesinde uyuşukluk halinden en uç heyecanlı duruma kadar bilincin farklı halleri bulunduğunu açıklamıştır. Ondan tahminen yarım yüzyıl sonra Murphy bilincin hallerinin altı biçimde olduğunu ifade etmiştir: 1. Düşünce, 2. İngesiz düşünce, 3. Hafıza, 4. Gündüz düşleri, 5. Dalgınlık, 6. Halüsinasyon. (Murphy, 2009). Bilinçlilik halleri, modern romanla birlikte ortaya çıkan bilinç akışı tekniğinde çağrışımlara dayalı olarak anılar, imgeler, gündüz düşleri, dış veya iç uyaranlara dayalı hayaller veya halüsinasyonlar, fanteziler ve birbiri arkasını kovalayan düşünceler olarak görmekteyiz. William James bilinçli düşünmenin temel özelliklerini sıralarken “Kişisel bilinçlilik içindeki düşünceler sürekli olarak değişmektedir” der. Bilinç akışı tekniğinde roman yazarı James Joyce “İnsanların söyleyenmeyen ve eyleme dönüşmeyen fikirlerini şekillendiği biçimde sunmaya gayret ettim” der. Bilinç hallerin dil ile ya da şekil ile ifade edilebilir mi sorusuna sorup cevap bulabiliriz. Geçmişe dönmek, parça parça anılar, yüzler, belirsiz kalan sözler, imalar konfet gibi savrulmuş metni geliştirir. Yöntem daha çok çağrışıma bağlanabilir ve noktalama işaretlerini bile silip süpürür. Bilinç akışı yöntemi bir noktada daha derinleşme sağlar ve bireyin derinliklerine iner.

Modern yazınlar arasında içe dalma tekniğini tam olarak 1922 yılında yayınlanan James Joyce'un Ulysses romanıdır. Ulysses, Dublin'de geçen 24 saati beyan eden bir romandır. Eseri Homeros'un Odysseia'sı üzerine kuruludur. Roman kitap olarak yayınlandığında da büyük bir ilgi görmüştür. Ulysses, pek çok yeni tekniğin kullanıldığı bir roman olarak dikkat çeker. Eserin ilk basımları Joyce'un karmasik ve dağınık çalışma yöntemi, el yazısının kötü olması, Joyce'un görme kusurları, yayinevinin dizgicileri de Fransız olup İngilizce bilmemeleri gibi nedenlerle kitabın baskısı dil yanlışları ve satır atlamaları ile dolu olarak basılmıştır.

Joyce'un zor okunan romanı, seçtiği anlatım biçimi, başı, sonu ve ortası olan romanlardan çok farklıdır. Ulysses'te, karakterler gün boyunca izlenilir, karakterlerin kafalarından geçenler sayısız ayrıntılarıyla tasvir edilir. Anlatıcı ile kahramanların iç sesi birbirine karışmaktadır. İç sesler ile konuşmaları birbirinden ayıran tek belirti konuşma çizgileridir. Bu durum romanda pek çok belirsizliklere yol açmış, romanın bir günde ve Dublin'de geçtiğine dair bilgiler bile romanı okuyanlar için belirsiz bırakmıştır. Anlatıcının kendi sesiyle karakterlerin iç sesleri arasında okuyucuyu uyarmadan geçişler yapılır; bu yüzden, her cümlenin kimin kafasından geçtiğini tahmin etmek lazımdır. Aynı şekilde âniden gerçekten halüsinasyona, bir zihinden diğerine, bir üsluptan diğerine gidip gelmektedir. Ancak kitabı bitirdiğinde, tüm parçalar yerine oturmaya başlar. Sonunda tüm bu ayrıntılar ve karmaşanın, hikâyenin kendisi olduğu anlaşılır (Gündoğdu, 2012). Bu yöntemle yazılan başka bir örnek eser, 1936 yılında yayınlanan Sadık Hidayet'in Kör Baykuş eseridir.

Bu kitapta, yazar, anlatıcı konumunda olarak bir şey anlatıyor olmakla beraber aslında diğer bir şey anlatıyor olmak arasındaki ince çizgi, hakikati verir gibi yapmakla düş'e sığınılan korkma-kaçma hali, ama hakikatin sert ve çirkin yüzüne zorunlu maruz kalmalar ve eserde gerçek-düş gelgitlerin gerçek sebebi, biraz da yazarın kendisinin psikolojik gelme-gitme halleriyle bağlıdır. Ayrıca bu kitap Sürrealizm akımına eğilimli olarak bir çok sürrealist yazarların yaptığı gibi bir eserde otomatik olarak yazıyla başlamak ve bu yolla kaç boyutlu (kaç zamanlı) alanı oluşturmak niteliğine sahiptir. Bu vesileyle okuyucu daima yeni keşifler ve farklı algılamalara yöneltilirler. Sadık Hidayet, Kör Baykuş öyküsünün tümünde, okuyucu bir tür zaman ve mekan oyunuyla, karakter değişikliği ve aynı zamanda anormal

ve sürekli değişen karakterlerle karşı karşıyadır. Şüphe ve anlaşılmalıklar, sürrealist alanlar ve şaşırtıcı ve garip olaylar bu öyküde önemli rol almaktadır. İşte bu husus okuyucunun daha çok heyecan ve şaşkınlığına neden olmaktadır. Öykünün, zaman çakışması ve paralel zaman akışı nedeniyle başlangıcı ve sonu belli değildir, her şey belirsiz ve karışıktır. Ve her bölümde okuyucu sürekli yeni ve muğlaklık içeren alanlarla karşılaşmaktadır. (Şerifiniya, 2010) Sürrealizmde, ister söz, ister yazı ile ya da başka bir yolla, düşüncenin gerçek işleyişini ortaya çıkarmak için başvuru, içinden geldiği gibi yazma yöntemidir. Bu, aklın denetimi olmaksızın (rüyada olduğu gibi) her türlü estetik ve ahlak kaygısı dışında düşüncenin yazılışına sebep olur.

I.Dünya Savaşı'na duyulan nefretten doğan Dadaizm, birbirleriyle ilgisiz görünen nesnelere biraraya getirerek, bir bütünlük kurmuştur. Sürrealizm'in önünü açarak temellerini kendisine dayatmıştır. Rastlantısallığa yer veren teknikleri sebebiyle bir kural dahilinde ilerlemiyorlardı, estetik kaygıları yoktu ve tüm yerleşik değerleri protesto ediyorlardı. Hayali nesnelere olan ilgileriyle ve aklı değersiz kılmalarının özgürlüğü ile bilinçaltındakileri açığa çıkartmışlardır. İki de romantik avangard örnekleridir.

1900-1935 yılları arasında gelişen doğayı ve toplumu nesnel bir bakış açısıyla betimlemeye karşı çıkan, öznel ya da içsel gerçeğin yansıtılmasını savunan, hem sanatta, hem de toplumun kabul edilmiş biçim ve geleneklere bir başkaldırı niteliği taşıyan, yaratıcı, yetenekli sanatçılarla yeni bir düzenin ve yeni bir insanın yaratılmasında öncülük eden bir akım olmuştur. Soyut Dışavurumculuk, anlık kararlara dayanan bir resim eğilimi olarak ve dışavurumculuğun bir dalı olarak şekillenen bir resim akımı veya eğilimi olarak çıkmıştı. Soyut ekspresyonizm, içsel deneyime sembolik anlatım vermeyi amaçlayan sanat dalı olarak kabul edilmişti. İçlerinden geldiği gibi resim yapmak amacına olan dışavurumcular, motiflerde ve renklerde duygu patlamaları ve yaratıcılığı özgür bırakmak eğilimi ve amacındaydılar. Yaptıkları resimlerde gerçeğin ürperti veren, izahı zor olan, gösterilmesi güçlük teşkil eden yönünü vermeyi amaçladılar. Fakat bunu yaparken de gerçekliklerinin tanınır olmasına da özen gösteriyorlardı. Bireysel duygularını, özgür ve anlık anlatımlara yansıtmayı amaçlıyor ve bu hedefe ulaşmak için de farklı teknikleri özgürce deniyorlardı. Boyanın fiziksel özelliklerini duyumsallık, hareket, şiddet, gizem ya da şiirsellik gibi

duyguları vurgulayabilmek amacıyla kullanıyorlardı. Ayrıca boyayı gerçeküstücülerin kullandığı anlayışına benzer biçimde, önceden kararlaştırmadan ve ondan içerinden nasıl geliyorsa kullanmak şeklindeki bir yöntemle kullanıyorlardı. Böylece bilinçaltlarındaki çağrışımlara göre harekete geçiyorlardı.

Doğaçlama; bir mimar, yapı ustası gibi yapı kurmaktır, bir yazar gibi durum ve çatışma yaratmaktır. Ama aynı zamanda kişi hem oyuncu, hem de yönetmendir. Yazar olarak yazdığı çatışmayı yaşarken, sonunu bilmeden aksiyonunu oynar ve engeliyle mücadele eder, engelini aştığında durum değişmiş hikâyesinde yeni bir sayfa ortaya çıkmıştır. Bu yazar için de oyuncu için de beklenmediktir. Oyuncu olarak o anı yaşar, yazar olarak o anı yazar, yönetmen olarak da o anı yönetir. Sanatçıysa da o anı yaratır. Bir sonraki an, her üçü için de yeni bir durumdur. (Tıpkı hayattaki gibi) Yazarken, yönetirken ve oynarken “burada ve şimdi”yi yaşar, bir sonraki aşamayı düşünüp planlamaz, sadece “o anı” yaşar. “O an” her açıdan hakkıyla yaşandığında (duyular, duygular ve akılla) bir sonraki anı yaratır. İnsanın kendini duygularına kaptırıp içinden ne geliyorsa onu yapması, bağırıp ağlaması, değildir. Elbette böyle bir çalışma başlangıç olarak kabul edilebilir. En azından yapıtaşlarından birinin-duygunun-iyi çalıştığını anlarız. Ama duygunun yanında beş duyu, bilinç, bilinçaltı gibi birbirine zıt görünen bazı öğelerin de bu sürece katılması gerekmektedir. Bilinç, olan biteni izleyip kurgulamakla görevlidir. Bir serbest doğaçlamada, kişinin o anki duygularından yola çıkarak oluşturduğu doğaçlama. Kişilerin ilgi alanları, duyarlılıkları, korunma kalkanları hakkında belirlemede çalıştırıcıya bilgi verir. Doğaçlama yalnızca öykü anlatma değildir. Gündelik yaşamı yansıtmaması, gündelik yaşamın kodlamalarını kullanması gerekmez. Mitolojik öğeler, rüya mantığı, masal figürleri de kullanılarak, simgesel anlatım yolları tercih edilebilir. Bu da kişilik yapısına, bilgi birikimine göre değişir. Simgesel anlatım çok daha zengin ve çok yönlü göndermeler yapan bir anlatımdır. (Hatipoğlu, 2012, s. 2-3-5)

Düşüncenin, gelenek göreneklerin, her tür alışkanlıkların denetiminden uzak, bilinçaltı hakikatlerini yansıtan yani bilinen hakikatle bağını koparıp kendince bir hakikat yaratmak hedefini güden edebiyat ve sanat akımıdır. Gerek söz, gerek yazı, gerek başka bir biçim ile düşüncenin gerçek faaliyetini sunan saf ruhî bir otomatizmdir. Düşünce ve mantığın kontrolünden bütün ahlaksal endişeden kurtulmuş olan düşüncenin kanıtıdır.

Bu bölüm biterken gelecek bölüm farklı bir biçimde kurgulanmıştır.

Tezin 2. Bölümünü bilinç akışı tekniği şekillendireceğinden 2. Bölümde yöntem olarak bu teknik önerilmiştir. Burada sunulan metin, konu bağlamında oluşturulan resimler gibi bir proje olarak sunulmuştur. Ancak bu teknik metnin bilimsel yapısını bozmama kaygısıyla yer yer kullanılmış ve tamamına yayılmamıştır.

2. BÖLÜM

HER ŞEY O GÜNDEN BAŞLAR

Gözünü açıyorsun doğru diyorlar,
Gözünü kapatıyorsun öldü diyorlar,
Bu göz kırpışa ömür diyorlar.

(Mevlana Celaleddin Rumi)

2.1. O Gün

Günlerin birinde sancılar ve hafif mide bulantısıyla seni farkettim. Öylesi şaşkındım ki hatta zamansız bir hadise gibi sevinmediğimi ve ağladığımı söyleyebilirim. Fallaci demişti. Ben unutmuştum sanki. "Bu akşam senin var olduğunu fark ettim. Hiçten yaranan bir dirim damlası. Karanlıkta gözlerim açık duruyordum aniden büyük bir güvenle senin var oluşun içime damdı. Yüreğimde bir kıvılcım uyandı" (Fallaci, 2004, s.22).

Annelik duygusu henüz bende oluşmamıştı. Onunla konuşup onu konuşturamıyordum. O içimdeyken garipcesine gezip dolaşıyordum. Yaşamım boyunca hiç olmadığı kadar acımasız ve hiç olmadığı kadar duygusuzdum. Vücudumda korkunç bir nokta vardı; bir gün içimi yiyip bitirebilecek kadar korkunçtu. Benliğimi benden alır diye huzursuzdum... Artık olduğundan fazla önem kazandığım da beni incitmeye başlamıştı. Ne yediğim ne içtiğim nasıl oturup kalktığım bile çerçevesiz gibiydi. Alışmadığım veya daha doğrusu yabancı bir parça taşıyordum ve açıkçası onun için dokuz ay boyunca başka türlü davranmam düşüncesi ağırımaya gidiyordu. Hastalandığımda bile şartlar içinde ilaç kullanmalıydım. Yani her davranışım ona göre idi.

Kadın bedeninin yazımı, hiç kuşku yok, doğrudan "öznenin bedensel özgürleşmesi" yönündeki çabayla ilintilidir. Bu nedenle kadın yazını, bir yandan beden "mahrem" olgusu kısmeti altında çoğu kez yok sayılmış özelliklerinin yazımına yönelirken; diğer yandan da bütün

bu özelleri, halihazırdaki toplumsal bellekte mevcut tanımlarından ayrı bir anlayışla değerlendirme yoluna girer (Kütükçü, 2010, s. 15).

“Neden kimse beni düşünmüyor. Ben bir rahimden ibaret değilim” (Aramızda Bebek var, 2012)¹.

İçimi yiyip bitirebilecek sandığım korkunç yuvarlak bir çarpan kalpten ibaretti. Kimlik taşıyan o nokta, olduğu yerden hareketlenip çizgi oluşturarak kendine bir mekan belirlemekteydi. Çarpan o kalbin her atışı sanki ateş parçalarını tüm vücuduma yayıyor gibiydi. İçimde ne varsa emip kendiliğinden başka bir şeyler yaratıyordu. Ben sanki ben olamıyordum artık. İlk haftalarda hamileliğimi bilmediğim süreçte, olup biten hiç bir şeyden haberim yoktu ve çok rahattım. Bir türlü kendimdim.

“İçime bir şeytan girmiş gibiydi. İçimde başka bir şey yaşıyordu. Bir yaratık vücudumun biçimini değiştiren ve onu yöneten kendi zevkleri ve arzuları olan, bana emirler veren biri beni her sabah uyandıran o idi, bana kahkaha atma isteğini veren ve sebepsiz yere ağlatan da. Vücut saatimle oynuyordu. Gündüzleri miski geceleri yarasa gibiydi” (Aramızda Bebek Var, 2012).

Bir ay sonra yaşaması gereken bir varlığı içimde hissettim ama neredeyse o yuvarlak ve karanlık bir mekânda her an onun boğulduğunu hissediyordum... “bebeğinizle ilk aylardan konuşmaya başlayınız ve duygusal bağınızı kurunuz!” seni ilk günden itibaren bir an bile unutamıyordum ama seninle konuşamıyordum. Sanki seninle ortak kelime yoktu. Bazen insan birisini görmeden onunla bağlantıya giremez, gözlerine bakmadan o ilişkiyi kuramaz. Böylelikle sen yabancısın! Yabancısın! Yabancısın...! Bu kadar yakinken bu mesafeyi kestiremiyordum. Eşimi çok sevdiğim halde onunla olmayı istemiyordum onun kokusu beni rahatsız ediyordu ve bunun devam etmesinden korkuyordum.

Firuzan’ın “Tokat Bağ İçinde” adlı öyküsünde izlenen bir Temsilde ise, keyif için erkeklerle birlikte olan kadın karakter, istemediği gebeliklere çok sık karşılaşmak durumunda kaldığı halde, yine de karnındaki çocukların varlıklarından kadınca bir güç bir sıcaklık alır; O kadar ki üç aylık oluncaya kadar aldırmaya kıyamaz onları. “Gebe kaldığında üç ay aldırmiyorum onları içinde canlı bir şeyin varlığını duymak istiyorum. Arada elimi Karnıma götürüp yeniye, yaşamaya hazırlanan bir şeyi, gizli insanın ilk belirmesinin yerini okşuyorum” (Kütükçü, 2010, s.159).

¹ Rémi Bezançon’in yönetmenliğiyle 2012 yapılmış “Aramızda Bebek Var” filmininden bir diyalogdur.

İlk yuvarlak dalgalar benimle oynamaya başlayana kadar, bu duygular bende devam etmekteydi.

Madeleine yavaş bir hareketle elini karnının üzerine koydu ve ‘Merhaba Allegro! Dedi. İçinde bir şeyin birden kıpırdadığına yemin edebilirdi. Bu, ona tuzağa dülmüş bir kelebeğin çırpınışını anımsattı (Pizzey, 1998, s. 7).

Bir gülün incelenmesi veya bir ağacın uzun hikâyesi gibi seni anlatmak istedim toprak, tohum, su, yel, tomurcuk, gül, kök ve renk hikâyesi gibi. İçimde uzun bir seyahate çıkmıştın. Sekiz hücre, on altı ve otuz iki hücreyle sonunda bir cenine dönüşmüştün. Bütün bunları yazıyorum çünkü sen bunları hatırlamayacaksın. Ben de kendi hikâyemi kitaplardan öğrendim.

Rugheye Kebiri, Tebriz’in ünlü kadın yazarı gebelik serüvenini böyle anlatıyor: “evlilikten üç ay sonra hamile kalmaya karar verdim. O zamanların siyasi durumundan dolayı bende o günlerin durumundan sessiz kalmayınca tutuklanma riskini göze alarak hamile olmayı çok istiyordum. Hatta tutuklandığımda bile hapisanede nasıl bir gebelik geçirebileceğimi bile kurgusunu yapmıştım. Yani hazırlıklıydım. Hamilelik kadınlığı bana yeniden bahş etmiş gibiydi, aynı zamanda bu özgüvenimi ortaya çıkan bu yaratıcılığımıza borçluydum. O günleri siyasetle geçirdiğim için kendimden uzaklaştığımı sanıyordum. Demek ki vücudumun organları yaratma kabiliyetine sahipmiş. Gebe olduğumu anladığım an içimde olan yavrunu hayal ettim. Ama okuduğum bilim kitaplarının etkisi, yaratıcılık hissini benden almıştı. Beynimde yaranan görüntü bir kurbağadan ibaretti. Anne ve bebek arasındaki olan o güçlü bağ kurulduğunda dolayı karnındaki bebek büyüdükçe beyninde büyümüş oluyor. Bir aylık kurbağanın, el ve ayaklarının nasıl filizlendiğini düşünebiliyordum. Rahmimin havuzunda yüzen kurbağam! İki ayını tamamladığında, bebeğin tüm organlarının yaratılışı tamamlanmıştı. Artık onu bir insan şeklinde düşünebilirdim! Ve dört ayı bittiğinde artık içimde bir mükemmel insan taşıdığım için sevgi, güven, umut ve güçlülük gibi duyguları tüm vücuduma saçılıyordu” R. KEBİRİ (kişisel iletişim, 23 Eylül, 2016).

Ama bir arkadaşım da böyle anlatıyor: “Gebelik benim için korku ve çaresizlikle başladı. O varlık ve yokluk ki bizim elimizle gerçekleşiyordu. Ama olmamasını daha çok istiyordum.

Bir birlikteliğin sonucu benzersiz bir varlığın oluşuna sebep oluyordu” A. KHOŞVEKHT (kişisel iletişim, 2 Eylül, 2016)

Tüm bu önemsemiş gebelikten korunma kaygısı ya da biçimlerinin anlatılaştırmalarına karşın, temsil alanlarının bir bölümü anneliğe, çocuk sahibi olmaya, doğurganlığı yaratıcılığa giden yolda gebeliğin övgüsü ile belirlenmiştir. Bu temsillerde, gebelik halinin kadın öznenin yaşamındaki satıcı yönünün özellikle öne çıktığı görünür. Buket Uzuner'in Kadın Adamın Kadın Kızı Olur öyküsünde yer alan bir gebelik temsili, anlatıcı kahraman muhatap olarak belirlediği aşık kadın okuruna dönerek gebelik halinin kadın özne üzerindeki heyecan verici etkisini kadın dünyasında tüm öznelere kuşatıcı bir olgu algısı ve paylaşımı içinde birleştirilir bütünleştirir Metinleştirir: “Hiç gebe kaldınız mı? Kaldıysanız bilirsiniz, bebeği istiyorsanız da, istemiyorsanız da, sevin seniz de, keyfiniz kaçsa da, doğumdan yada kürtajdan korksanız da, korkmasanız da, her kadın ilk kez gebe kaldığında mutlaka heyecanlanır” (Kütükçü, 2010, s.159).

“Ben bebeğin ilk hareketlerini uzun zaman önce hissettiğimi biliyorum. Çünkü pır pır eden bir şey vardı, Bazen de gurultuya benzeyen. Hamile kadınlar bebeğin ilk hareketlerini şöyle tanımlıyorlarmış kitaba göre; ‘en çok tekrarlanan tanımlar, ‘karında bir kanat çarpma hareketi’, karnımda bir kelebek gibi’ şeklindedir. Daha erken bebek hareketleri de ‘çarpma ve ya dirsek atma’, ‘seğirme’, ‘guruldama’, ‘birisini karna vurma’, ‘kabarık patlaması’, kıvrınma’, ‘çok güzel bir parkta tepe taklak yürümeye başlama gibi’ tanımlarlar. İlk bebek hareketi genellikle yanlış bir şekilde açlık ve gaz ağrısı zannedilir” (Arar, 2002, s.102).

Hücreler oluştu ve her hücre oluşurken gelen sesler kaynar sudan çıkan baloncuklar sesleriydi her hücre bir çiçek tomurcuğu gibi açılıyor ve her açılış bir görev taşıyan kapıydı. Her hücre görevinin başına geçip bir kimliği ispat etmeye çaba gösteriyorlardı. Benden o kapılara caddeler ve yollar açılıyordu. Bir sabah gözümü açtığımda çizgilerin oluşturduğu mekân tamamlanmıştı. Sonunda sağ veya sol tarafımda kendine bir yuva kurmuşsun. Yaşamı seçme çabandan dolayı seni kutlarım bebeğim.

Ece Ararın dediği gibi “Minyatür bir insan var içimde, bazen tuhaf geliyor” (Arar, 2002, s. 82).

“Aramızda Bebek Var” filminde hamile kadın hamileliğinin dördüncü ayını şöyle anlatıyor: “Dördüncü ayda harika hissediyordum. Tek düşündüğüm seksti. Hormonlarım tavan yapmıştı. Kadınlığımın doruğuna yaklaşmıştım. Herkes bana baktığında Meryem Ana’yı görüyor, oysa hamile kadının vücudunda kopan hormonal kasırgayı bir bilebilseler. Bana başka gözle bakarlardı” (Aramızda Bebek Var, 2012).

Göğüslerim o kadar büyümüşü ki her an sütü akacak gibiydi ve damarlandıkça annelik duygusu daha artar ve daha anneleşirsin. Bu dönem aslında anne adayının kendini, kadınlığını ve duygularını keşfetmesi için idal bir dönemdir. Yepyeni farklı bir beni keşfetmek ve içinde daha önce tanımadığı duygularla tanışmak bu dönemi aslında benzersiz kılar.

Hamilelik dönemi kısa süren ama kadının kendisi için değerli bir dönemdir. Annenin yapması gereken, kaygıları ve korkuları bu dönemin doğal bir parçası olarak kabullenip, arkasına yaslanıp hamileliğin keyfini çıkartmak olmalıdır. O yıl kışın en soğuk kış ve yazın en sıcak yazlarından dı. Belkide hamilelikte abartılı olabilirdi her şey. Askerlik gibi bir şey hamilelik, insan bir an önce sona ermesini istiyor (Arar, 2002, s. 89).

Ve arkadaşımın doğum hikâyesi farklı bir hikâyedir; “O varlık hayyatta kalmak için mücadele ediyordu. Ve ben bunu fark ediyordum. Onu sadece vücudumla değil ruhumlada hissedebiliyordum. Bu telaşı eşime anlatma gücüne sahip değildim. Ultrason fotoğrafları bunu ona anlatabilecek kadar acizdi. Vücudumda bir fabrika gibi her gün bir insanın parça parça varlığını yaratmaktadır. Hiç bir yerden öğrenmeden, hiç bir kalıp olmadan tüm detaylarıyla yaranmaktaydı aynı bir gergedan annenin rahminde yaranan gibi. Aynı his, aynı zerafet. Eşime karnımdaki bir insan olmasını ispat etmek için her gün onun hareketlerini ona hissettirmeye çalışıyordum. İşte o zaman bir kangro annesini kıskanıyorsun. Benim gibi sabırsız birisine dokuz ay bir asır kadar uzun geçdi. Umutsuz ve ayrıca yüzü güler insanlar için doğa mukemmel bir fikir ortaya koymuştu. Ben tavuklar gibi yumurta yapsaydım eğer kesin bebeğin doğumuna kadar bin kere yumurtanı kırmış olurdu! Ve 9 dokuz ay tüm ağırlıkları ve rahatsızlıklarıyla bitiyor ve bebeğini kucağına veriyorlar. Ve senin onu sevmen gerekiyordur ama ben onu sevmedim. O beni anlayana kadar ve beni fark edene kadar onu sevmedim. Benim opucuklerimi benim bakışlarımı benim kokumu anlayana kadar ben onu sevmedim” A. KHOŞVEKHT (kişisel iletişim, 2 Eylül, 2016).

Gebe kadınların bu dönemde bazı yemeklere olan aşırı istekleri hakkında çok ilginç hikâyeleri vardır. Benim ilk istediğim yemek patlıcan turşusu olmuştu. Annemden uzak olduğumdan dolayı turşu yapmak vazifesi eşime düşmüştü. Patlıcan turşusu yapmakla ilgili biraz bilgi topladıktan sonra onu kendisi yapmaya karar verdi neyse ki turşu bilgileri biraz eksik olmuştu ve ben bir kez tadına baktığımdan sonra şimdiye kadar patlıcan turşusuna

dilimi dahi vurmam! Annem tam kış ortasında abime hamileyken babamdan istediği ilk şey yonca olmuştu. Belli kışın olduğundan babam da yoncayı bulamayınca mecbur ona Şenbelle² almış getirmişti! Kayınvalidem tüm hamilelik boyunca eşinin kalabalık ailesi içinde yaşamıştır ve hamileliğini her kesten saklı tutmuş. O zamanlar şimdiki gibi tahlil vermediklerinden dolayı vücut değerlerinden habersizmişler. Kayın validemin dediğine göre hep çamur duvarların toprağını gizli gizli koparıp yiyormuş ve ıslak toprak kokusuna bayılıyormuş.

Tanıdık biri kadınının güllaç istediğini ve hiçte mevsimi olmadığını söylüyor. Oda gidip bir pastaneye özel olarak yaptırmış. Bir başkası bu mevsimde bulunmayan meyve ne ise onu istiyor! Bazı kadınlar bence hamile olduklarında her zamankinden daha fazla ilgiyi hak ettiklerini düşündüklerinden ve her dediklerinin hayatlarında bir kez de olsa yapılacağına inandıklarından hamileliklerini sonuna kadar kullanıyorlar. Onu yap bunu yap, yastık getir, masaj yap! Kaç tane erkek karısının hamileliği dışında her dediğini gerçekleştiriyor? (Ara, 2002, s. 111).

Kusma hamileliği ilk belirtisi olarak, annenin vücutunda oluşan bir varlığın, kendini ispatlamanın göstergesidir. Bir haberdir kusmak! Arkadaşım dokuz ay boyunca kusmasına rağmen hiç bir zaman hamile kaldığımdan pişman olmadım demişti.

Altı Eylül karnımda yedi aylık kızımın doğum günümdeyim. Bu durum çok farklı bir durumlardan sayılabilir. Annemi düşündüm ve sonra dünyanın bütün annelerini. Yaratılış döngüleri ve aynı zamanda her birisinin farklı doğum hikayeleri. Her doğum gününde bir şeyler başa dönüyor. Hamile kadın geçirdiği her gün insanın yaratılış hikayesini varaklamış oluyordur. Çünkü her kes bu hayatta anne karnında geçen o mucizevi doğum süreci ile doğar. Doğar çünkü deneyimlemesi gerekiyor. doğar çünkü tekamül bir gerçekliktir. Acı ve sevinç çelişkisidir. Kız çocuğunun anneye, annenin kendi annesine dönüşmesi bir döngüyü ve görüntülerin üst üste binmesini anlatır. Onun kendime benzemesini çok istiyordum. Kendi çocukluğumdan hiç bir imaj yokken çocukluğumu gözümde canlandırmasını oyle çok istiyordum ki. Günü günden büyüyor ve sen o mekanın onun için ne kadar dar olduğunu hissediyorsun. Artık dışarıdan onun tüm hareketlerini hissedebiliyorsun; başını, ellerini, dizlerini. Bir anda karnında dereler tepeler ortaya çıkıyor,

² Şenbelle, İran'da yoncaya benzeyen bir bitkidir ayrıca tadı tamamen yoncadan farklıdır. yemeklerde ve özellikle kövürma Sebze yemeğinde sürekli tüketilen sebzelerdendir.

o kadar ki her an karnından dışarı fırlayacağını hissediyorsun. Bazende saatlerce o kadar sakın ki endişelenmeye başlıyorsun, derhal bir ultrason cihazına ihtiyaç duyuyorsun. Bebekle olan bağ okadar yakın ki içerde senin bütün hislerini yanıtlayabilir.

Bütün minik eşyaların yeni doğmuş ya da henüz dünyaya gelmemiş birçok sahibi var. Anne ve babalar bebeklerinin cinsiyeti belli olur olmaz kendi grili, siyahlı yetişkin dünyalarını sevinçle bir kenara bırakıp, artık kendilerine çok uzak olan penbe mavi bir hayata zevkle koşuyorlar. O hayat ki; yetişkin hayatlar için tam bir piyango. Bu yüzden bebek odaları diğer hiç bir odaya değil de yalnızca bir masala benziyor; anne ve babalar kendi kaçış planlarını farkında olmadan gerçekleştiriyorlar. Bebek odaları birer sorunsuz haya simgesi, içindeki eşyalar birer yardımcı öge. Tavanında yıldızların parladığı, sallan bir koltukta ssesizce oturup bebeğin göğse yaslanıp uyutulduğu, etraftaki her şeyin zarar vermeyen, yumuşak, köşesiz olduğu bir dünya, sıcak bir battaniye, oyuncak ayılar, resimler, uyku getiren muzikler... (Arar, 2002, s. 116).

Tabi ki bebeğimize vereceğimiz en büyük hediye huzur olacaktır. Sıcak bir yuva olacaktır. Ama Ece Ararın dediği gibi bir şeyler yapmak istiyoruz. Sanki kurduğumuz dünyanın karamsar olaylarından haberlerinden kaybettiğimiz o küçük fantezilere sığınmakla onlarla uğraşmak uzun zaman bizi mutlu eder gibi oluyordur. Ben hamileliğim boyunca bebeğime oyuncak yaptım. Dışarıdan hiç bir oyuncak almadık biz ona. Çünkü onlar hep aynı hikayeyi anlatıyorlardı. Yüzlerce oyuncak aynı şekilde. Ben onları sevmiyordum. Bebeğimiz onlara isimler verecekti ve onların her birinin kendi hayatları ve kendi hikaları olacaktır. Onlar benim bebeğimle yaşamaya başlayacaklardı.

Şimdi biraz konuşmak zamanı. Sana güzel ve mutlu dünyadan bahsetmek yerine, kötülükler ve acılardan bahsetmek daha iyi olacaktır. Seni gaza getirmek istemiyorum. Sana hayat yumuşak halı üzerinde yalın ayak yürümektir demeyeceğim. Hayat taş kayalarla dolu, biçimsiz bir caddedir. Kesekler seni yere vurur kana bular seni! Sadece demir botlarla üzerinden geçebilirsin onların. Ama sadece bunlar değil, o botların olmasına rağmen bile kafana taş atacak kimsecikler bulunacaktır! Beşinci haftadasın ve boyun bir santimetre bile değil! Çok değişmişsin. Şimdi esrarengiz bir çiçekten daha çok yeni kol kanat açmış küçücük balığa benziyorsun. Gözlerin yuvarlak içinde iki siyah nokta gibi duruyor ayrıca bir tanede kuryuğun var! Gaztede bu yaşta başka memelilerin cenininden hiç bir farkın yokmuş diye okudum. Küçük kedi yavrusu bile olsaydın aynı böyle görünebilirdin demek istiyorum. Ben seninle konuşuyorum ama sen farkında değilsin, karanlığa öyle dalmışsın ki var oluşundan bile haberin yoktur senin. Seni atabilirim ve bunu hiç bir zaman

anlamayacaksın. Senin hakkında lutuf mu etmişim yoksa zülüm mü anlamayacaksın. Bir bebek dünyaya getirmek çok şiirsel bir durumdur. Meryemin dururmu çok daha iyi! Kendisi bir de bebeği. O öykünün en makbul yeri budur: hiç bir yakınlık olmadan oluşan bir spermin muhteşem efsanesi.

Ve sonra düşündüm ki:

2.2. Neden Çocuk Sahibi Olmak İstiyoruz?

İlk başta her kadın hamilelik sürecinde tüm vücudunu bu yolda koyan kişi olarak önce, çocuk sahibi olmanın bir kadın için vazife değilde bir seçenek olduğunun farkına varmalıdır. Toplumumuzda çocuk sahibi olmak isteğini birçok bakış açısıyla değerlendirebiliriz. Örneğin, çocuk sahibi olmakla benliğimize; en sade en saf ruh halimize dönüyoruz. Çocukla yeniden çocukluğumuzu yaşıyoruz. Onda sevginin karşılıksız halini buluyoruz. Hayatımızda bizi temsil eden bir eserimiz olsun istiyoruz. Bu nedenlerle çocuk sevgisine ihtiyaç duyuyoruz. Bir başka görüşe göre, çocuk sahibi olmakla, genlerimizi geleceğe taşımak istiyoruz. Çoğalmak istiyoruz. Ayrıca çocuk sahibi olmak, ölümsüzlüğün büyük keşifçisidir. Dolayısıyla çocuk, insanın organik sistemine, dokularına ve doğasına, en elverişli ölümsüz, evrensel hiç bitmeyen sevgi gücünün bir kaynağı sayılmaktadır.

Çocuk sahibi olmakta olmamak kadar sorumluluk ister. Çocuklar bir ailenin meyvesi ve bir yuvanın da mutluluk kaynağıdır. Ama çocuk sahip olmaya karar verdiğimizde bir kere değilde bin kere düşünmemiz gerekir. Bazen ne istediğimizin farkında olmadan, bazen erkek çocuk dünyaya getirmek için, bazen de gelir kaynağı olsun diye çocuk sahibi olmak isteriz. Hatta sırf olsun diye doğuranlar da ver ve ilk çocuğunu o kadar sevmiş ki ikincisini de sadece sevmek için doğurmuş. Bazen de beşincisini erkek çocuk umuduyla dünyaya getirmiş oluyorlar. Artık ne kadar kendimizi bir bireyi yetiştirebilmek için olgun hissedsek bile çocukla beraber bizde yeniden yetişiyor daha da büyüyoruz. İnsanlar yaşamlarındaki yapamadıklarını, kendi çocuklarında yaşatmak ve gerçekleştiremek umuduyla çocuk sahibi oluyorlar ve bu gerçekleştiğinde mutluluğa kapılıp kendilerini daha

iyi hissediyorlar ayrıca bu dünyadan köçüp gittiğinde bile arkalarından onları sürdürecektir bir neslin olsun gibi düşünülenler de var. Geleneksel bir yorum katarsak soyun devamı, yalnız kalmamak yaşlandığımızda bize bakar düşüncesini hesaba katarak çocuğumuz olsun diye geleneksel bir otoriteye dayanıp bu felsefeyi açıklayabiliriz.

İnsan toplumsal bir varlık olarak, Çocuk doğurmakla kişinin kendine benzeyen varlıklar dünyaya getirerek çemberini genişletmek istiyor. Her şeyden önemli olan iki kişinin arasındaki olan sevdiğiden türeyen bir varlığın can bulmasıdır. Çocuk bir çok evliliği çekilmezlikten kurtarır. Hiç çocuğu olmayan evli çiftler kendilerinde bir eksiklik hissedebilirler. Eski zamanlarda özellikle de köylerde, tarlada çalışacak ve hayvanlara bakacak, ev işleri yapacak birileri olsun diye çocuk yaparlarmış. Bazılarına göre çocuk bir ailenin altın topudur! Bazılarına ise tütün tarlalarında amele eksikliğini gidermesi için, bir seçenektir çocuk. Savaşlarda çok çocuk, soyunu devam ettirmektir. Irak ta, Filistin de, barut, umutla umutsuzluğun karıştığı duygu karmaşasında ve kan kokusunun da, acılara tutunmaktır.

Kendini bilime adanmış veya kendi dünyasını yaşamayı tercih edip evlenmeyen, evlenip ve çocuk sahibi olmayı geciktiren insanlar, fiziksel görüntüsü bozulmasın diye doğurmak istemeyen kadınlar, nasıl bir psikoloji içindedirler? Biz çocuk sahibi olmayı düşünmüyoruz söyleyenler; “çünkü ne kadar iyi bir anne veya baba olabiliriz kuşkusundayız ne yaparsak onu etkileyeceğimizin farkındayız hayatının belli bir döneminde bizimle beraber olacak kişiliğinin gelişimine olumlu yada olumsuz katkı olacaktır. Biz bu sorumluluğu alacak cesareti kendimizde göremiyoruz. Çoğu insan gibi bizde hayata bakışta çelişkilerle doluyuz bu çelişkileri halledebilirsek evlenip çocuk sahibi olmayı düşünürüz tabi ki çok geç kalmasak” düşüncesindedirler. Ya da bu ekonomik sıkıntılar içinde ve karmaşık ve kirli dünyada çocuk sahibi olmak cahillikten başka nedir sorusunu soranlar da vardır. Dinsel açıdan ise tanrı tarafından bedenen ve ruhen çocuk yapmaya şartlandırılmışız.

Her insan biraz tanrıdır diyorlar ve tanrılar yaratırken kendilerini güçlü hissedermiş. Çocuk sahibi olmakta insanda yaratıcılık duygusunu uyandırabilir. Bence isteyerek ve yahut istemeyerek doğan her çocuk annesinin bir sanat eseridir. Her anne yaptığı o şah esere her baktığında onunla gurur duyar. Karnındayken onu hayatının önemli bir varlığı

olarak kabullenip her gün onu biçimlendirip onu anlamlandırmaya çalışıyordu ve kendi yaptığını ömrünün sonuna kadar kusursuz bulur. Ben de kendimden bir eser yaratmak istiyordum.

2.3. Ben Hamileyim Şoku!

Çocukken babam bana Moskova'dan bir oyuncak bebek getirmişti. O oyuncakla sabahtan akşama kadar oynamaktan doyamıyordum. Annemle ona giysiler diker, altını değiştirir, emzirirdim. Sonralar kimsenin bebeği olduğunda sevinir oğlan mı kız mı diye sorar, ismini merak eder hemen gider görmek ve koklamak isterdim. Evlenmeden önce evlenince hemen çocuk sahibi olup anne olmayı hayal ederdim ve bebek sahibi olmakta tereddüt eden evlileri kınardım. Ama kendim evlendim ve çocuk sahibi olma sıra bana gelince çocukları sevmeme rağmen başka türlü düşünmeye başladım. Her yönünü düşünüp taşınmak istiyordum. Nasıl bir anne olacağım? Çocuğumu nasıl büyüteceğimi düşünmek bile beni telaşa sokuyordu. Elbette ki bir gün bir bebeğimiz olacaktı ama evlilikten altı ay sonra benim için çok erken sayılıyordu. Bu çelişkiler içinde kendimi hamile buldum.

Hamilelik haberini ailelerimize vermek benim için çok zordu. İnsan evin en küçük evladı olunca her şey onun için daha erken olarak düşünülür. Öyle ki kendin de böyle olmasına alışsın, utanma duygusu, daha bir bebeği büyütecek kadar çok küçüksün gibi sözler haber vermeyi bana çok zor kılıyordu.

2.4. Anne Olmak İçin Geç mi Kaldım?

Benim halamı dokuz yaşındayken yirmi üç yaşlı olan birisiyle evlendirmişlerdi. Sonra halam on iki yaşında hamile kalmış ve elindeki oyuncak bebekle karnındaki gerçek olan ilk kız çocuğunu dünyaya getirmiş. Bir yıl sonra birini ve bir yıl sonra daha birini ve başka dokuz çocuğunu dünyaya getirerek her seferinde kendisinde biraz daha büyüyormüş! Öyleki öbür kızları da büyüyüp, evlenip ve onlarla beraber hamile kalıp anneleriyle birlikte doğum yapmışlardır!

Tüm çocukluk çağlarını o küçük anneden almalarına rağmen, küçük yaşta hamilelik tam soyutlamanın en doruk noktası olabilir Belkide daha keyifli, Daha fantezilerle dolu olabilir. Ona göre dünyanın en canlı oyuncağı onundur! Kendi içinde büyütüp besleyen bir oyuncak. Hepimizin çocukken hayal ettiğimiz ‘’anne’’ rolunun gerçek hikayesidir.

2.5. Kız Mı Erkek Mi?

Annemin ilk çocuğu erkek olmuştu. O zamanlar erkek çocuk doğurmak bir anne için güç kaynağı anlamına geliyordu. Anneler bir kadın olmalarına rağmen her zaman bir erkek çocuğu doğmalarından gurur duyuyurlardı. Gerçi bu düşünce halen devam etmektedir ama değerini bir azcada olmuş olsa kaybetmiştir. Bazı anneler gerçekten kız istediklerinde bunu söyleme kabiliyetindedirler artık. Amcamın eşi üç kız ardı ardına doğunca ailede değersiz olduğunu düşünüp annemi kıskanmaya başlamıştı. Abimin küçük yüzünü bile görmeye tahamülü yokmuş. Hatta o zamanlar bu yüzden bir ara hastalandığını duydum annemden. Gerçekten bir erkek çocuğunun tercih edilmesinin nedeni soyun devam etmesi ve gelecekte bir gelir kaynağı olması çok komik değilmi? Bu düşünce her nedense ta çocukluğumdan beri hiç halledemediğim konulardan biri olmuştur. Her zaman bebek cinsiyet konularınıda öfkeleniyordum. kız mı erkek mi? Cinsiyet konusunu neden aradan kaldırmıyoruz. O zamanlar bir erkek gelir kaynağıysa eğer bir kız çocuğu mahkum olduğu evde mahpus sayılırdı. Eğer bir erkeğe verdikleri iktidardan bir kız çocuğunada vermiş olsalardı dünya bundan çok daha güzel olmazmıydı?! Simone de Beauvoir’ın cinsiyet konusunda yazdıklarına inanmak istiyorum. “ insan kadın olarak dünyaya gelmez zamanla kadına dönüşür”. Neden kız çocuklarına belirli kültürel rolları kabüllendiriyoruz? Kadınlar efsaneler ve tarih vasıtasıyla betimlenip sınırlanmalarından dolayı onları daha alt konumda yer vermekteyiz. Ah kızım!

Erkek olarak dünyaya gelersen sevinirim! Hatta kız olmandan daha çok sevinirim! O zaman kölelik ve küçümsemenin tadının farkına varamazsın. Mesela erkek olursan kimse karanık gecelerde sana dokunamaz! Bir bakışta her kesin gözüne girebilmek için güzel yüzlü olman gerekmiyor. Eşinle yatakta yatarken her şeyi tahammül etmen gerekmiyor. Kimse sana günah nedir sorduğunda, Havvanın, yasak elmayı dermesidir demezsin. Daha az üzülürsün. Eğer erkek olursan bir başka siteme reva görülürsün! Onların yaşamlarının kolay olduğunu sanma sakın. Güçlü olursan bir takım ağır sorumlulukları taşımak zorundasın. Sakkalın olduğu için

sarılp sevimlik ve ya ağlamak istersen sana gülerler! Savaşlarda senden insanları öldürmeni ve ya senden ölmeni beklerler” (Fallaci,2004, s. 68).

Eğer bir gün bir çocuğum olursa her şeyden önce hatta toplumun ona cinsiyet konusunu dikte etmeden önce ona bir insan olduğunu ben kendim anlatmak isterim. Onun için hiç bir sınırın olmamasını ayrıca cesur olmağında bir seçenek olduğunu anlatmak isterim. Bu konuda bir acı hatıram daha var. Amcamın eşinin benim doğumumdan bir anısı var. Çocukluğmdan beri o hatırayı anlatır durur. Ben hastanede esmer bir kız doğulmuşum ve baba annem müjdeyi tekrar cebine bırakmış! O zamanlardan beri hep kız çocuğum olsun isterdim hep direnme gibi tepkim vardı bu konu karşısında. Her kese güler yüzle “benim bir kızım olacak” demek isterdim. Hala hastanelerde cinsiyet üzere kavgalar çıkıyor. Hala kız çocuğunu tercih etmeyen aileler var. Önünde hala çok savaşıcağımız bir gün gelmişti. Bebeğimin cinsiyetini öğrenmek günüydü. Aslında öğrenmek konusunda kesin bir sonuca varmamıştım. Sadece sağlam olmasını diliyordum. Ama toplumsal bir sorunlarla karşı karşıyayız. kızına penbe, oğluna mavi alman gerekiyor. bu çizgiler içerisinde bir sürü eşya almamız gerekiyor. bebeğimiz kız olursa kızcasına erkek olursa erkekcesine konuşturmamız gerekiyor. İlk başta böyle bir sınırlandırmalar la karşı karşıyayız biz! Ben özgür bir bebeğim olsun isterdim. Çizgiler içide sınırlanarak doğmasın isterdim.

Her anne içindeki o varlığın cinsiyetini bir şekilde anlıyordur veya hissediyordur. Sevinçten Sabaha kadar rüyamda hep ultrason odasını gördüm o gece. O bir kız çocuğuydu. Onu sürekli rahatsız ettiğimizden dolayı Sinirlidi. Ve çok güzeldi! bütün annelerin kız bebekleri gibi çok güzel! Ama bezen cinsiyet hakkında anne duygusu bile tam aksine çıkabiliyor; . Beynimde sim siyah saçlı bir kız çocuğunu düşünmüştüm. Hiç bir zaman vücudumdaki olanı bir erkekte olabilir diye hayal edememiştım. Sebebini bilemiyordum ama sanki bir erkek doğmaktan korkuyordum. Doğum anına kadar bebeğimin cinsiyetinden haberi olmadı ve kız olcağından emindim. O yüzden aldığım tüm bebek giysileri bir kız çocuğuna ait olan giysilerdi! Ben sekkiz kız kardeş içinde büyüyen bir kız olduğum için de belki hiç erkek çocuğunu hayal edemiyordum. İlk doğumun sancılarının çok ağır olduğunu duymuştım ama ben iki saat sancıdan sonra bebeğimi dünyaya getirdim. Bebeğim bir erkek çocuğuydu. Hayellerim bana ihanet etmişti. Kurduğum kurgu havada asılı kalmıştı. Ben gebelik boyunca tüm konuştuklarımın dinleyicisini bir kız düşünmüştüm. Kızıyla beraber

nar ruyası görmüştüm”. “Eşimle o gece bara gittiğimizde herkese bir oğlumuz olacağını söyledi. Portekiz’de eğer kızın olursa topraklarının bereketsiz oldacağını söylerler (Pizzey, 1998, s. 2).”

Erkek olursa eğer yine de sevinirdim. Bende babam gibi, eşim gibi bir erkek doğmak isterdim. Aydın ve temiz. O annesinin üçüncü erkeyi olurdu. “bir insanı sevmek ona hamile kalmak demektir” duydum. Ama ben bir özgürlüğün tadında bir insan doğmak istiyordum. bebeğimi sınırlamaktan vaz geçerdim. Bu kafayla ultrason odasına girdim. Yatağa uzandım ve Gözlerimi kapattım. O kızgın sinirli kız gözümün önüne durdu, doktorun ağzından kız kelimesi çıktığında tansiyonumun 6 üzerinde 5 olduğunu düşündüm. Kalbim yerinden çıkmak üzereydi. Sevinmişim, çok sevinmişim.

Henüz bebeğimin kız olması haberi birçok kişinin hoşuna gitmemesinden emindim. Henüz erkek ruyası devam etmektedir!

2.6. İsmi Ne Olsun Peki?

Daha doğmamış bir bebeğe bir isim bulup ve onu o isimle konuşurmak çok tuhaf bir duygudur. Ben çocukluktan beri insanların isimleri konusunda çok hassastım hatta isimler bazı insanların karakterine göre seçilmiş gibi bazıları da bana göre çok kabacaydı. O zamandan hayalimdeki çocuklarıma isim seçerdim ve seçtiğim isimler her yıl değişirdi. Çocuğa isim seçmekle onu düşünmek ve ona değer vermiş oluyoruz. Bazen de ilginç olaylar gerçekleşebiliyor, o da anne ve babaların isimlerin anlamları hakkında olan bilgisizlikleriyle ortaya çıkıyor. Bizim ülkelerde Arapça isimler dinsel anlam taşıdıkları için sürekli kullanılmaktadır. En tuhaf olan Kelb Ali ismidir. Kelb Ali, Ali’nin köpeği demektir. Tabi ki bir anne ve baba bunun anlamının farkında değillerdir veya o kadar Ali kendilerine göre değer sahibidir ki çocukları onun köpeği olmakla gurur duyacak düşüncesindedirler. Bu konuda başka bir duruma şahit oluyoruz. Anne ve babaların anne karnında ve hatta doğduktan sonra bile çocuklarına isim seçmelerinde kararsız kaldıkları veya seçme hakkını

büyüklerinde olduğunu düşünüp bebeklerini aylarca isimsiz bırakmalarıdır. Bu bir seçenek olabilir ancak bu durum isimsiz bir varlığın anne karnında ve hatta doğduktan sonra bile anne ve babalarına yabancılaşma duygusunu hissettirebilir.

“Harflerin bir araya gelişlerinden kişilik analizleri yapıyorlar, insanların isimleri onları anlatıyorlar” (Arar, 2002, s. 2).

Ve Orhan Pamuk “Kafamda Bir Tuhafılık” romanında isim seçme hakkında yazıyor; “Mevlut, çocuk Erkek olabilir diye heyecanlanıyor, hayaller kuruyordu. Adı Mevlithan olacaktı. Babür Han’ın Hindistan’ı aslan ruhlu üç oğlu olduğu için fethettiğini ve Cengiz Han’ın dört sadık oğlu sayesinde dünyanın en korkulan padişahı olduğunu hatırlamıştı” (Pamuk, 2013, s. 203).

2.7. Kısır Da Olabilirdim?

“Çocuksuz Kadın”

Dölyatağı

titretir zarını, kendisini

boşaltır ay gidecek yeri olmayan ağaçtan.

Hatları olmayan bir elder manzaram,

Yollar demetlenmiş bir düğümüne,

Kendi gülümdür üstesinden geldiğini-

Bu beden,

Bu fildişi

Bir çocuk çılgılığı gibi imansız.

Örümcek misali, eğiririm aynaları,

Sadık kalarak görüntüme,

Anlatacağı ancak kandır-

Bak tadına, koyu kırmızı!

Ve ormanımdır

Cenaze törenimdir,

Ve bu tepedir
Işıldamasıdır cesetlerin ağızlarıyla.

‘Kısır Kadın’

Boşum, çınlarım en küçük ayak sesinde,
Sütunlarıyla, revaklarıyla, kubbeli odalarıyla debdebeli, heykelsiz bir müze,
Avlumda bir pınar çağıldar ve gömülür kendi içine,
Rahibe gönüllü ve dünyaya kör. Koku niyetine
Salar solgunluklarını mermer zambaklar.
Düşlerim kendimi büyük bir ahaliyle,
Beyaz bir Nike’ın ve birkaç yalın gözlü Apollon’un annesi olduğumu.
Halbuki, ihtimamlarıyla rencide eder beni ölüler, ve bir şey olamaz.
Alnıma koyar bir elini ay,
Bir hemşire misali ifadesiz çehreli ve suskun.

Sylviya Plath

Küçük yaşlarımdan beri kısırlık sözcüğünü duyar duymaz aklıma komşumuz gelir. Onların çocuğu olmuyordu. Gençken birçok doktorla görünmüşlerdi ama daha sonra vazgeçtiler çocuk sahibi olmaktan. Kadın hep kardeşlerinin çocuklarını kendi evine getirir onlara bakardı yani annelik duygusunu bir türlü yaşamak isterdi. Sonralar tüp bebekle kısırlık sorunu çözülmüş hale gelince onlar için daha çok geç olmuştu. Ne kadar ki doğum ve doğurganlık ikna edicidir o kadarda kısırlık umutsuzluklar acılar ve boşluklarla doludur. Artık sessizliğe alışmışlardı. Ben hala onları çözemiyorum. O zamanlar bir erkeğin eşi hamile kalamıyorsa kesin boşar başkasıyla evlenirdi fakat eşini çok seviyorsa üstüne kuma getirirlermiş ama bizim komşu oyle bir şey yapmadı. Onu hala da takdir ediyorum.

“Kısır kadınlardan kork Rayiha, çünkü onların sessizliğinin arkasında büyük bir öfke vardır” (Pamuk, 2013, s. 213).

Doğu toplumlarında kültürel olarak çocuksuz bir aile düşünülemez eğer bir ailenin evladı yoksa bu sadece kısırlık sorunu olabilir. Hayatta çok büyük bir boşluk ve eksizliktir ve yalnızca kültürel olarak baba ve anneyi değil onların yakın akrabalarının da ilgilendiriyor dolayısıyla iki genç evlendiğinde onların çocuk sahibi olmaları toplum tarafından doğal karşılanıyor aksi taktirde bu bir anormallik sayılıyor.

Gebe kalamamak bir kadının içinden geçtiği en üzücü durumlardan biridir. Bir kadın deneyip olmayana kadar istediği zaman çocuk sahibi olabileceğini düşünür. Kadınsı organların bozukluğu bir kadın için büyük acıdır ona inanmakta inkarda bulunur. Kısırlığın farkına vardığında kadın kendini bedenini eşini suçlamaya eğilim gösterir. Kısır kadın yetersizlikle kendini erkek sanar. Düz ve saydam. Doğurganlık tamamen kadınsı bir yetenek olduğundan için erkeklerle kadınların ayırım ve üstünlük noktası doğurganlık olabilir. Sanki kısırlık bir hastalıkmiş gibi erkeklerden kısır kadına bulaşmıştır. Sence erkeklerin hamile kalmamaları onların kusuru yoksa avantaj mı sayılır?! Düne kadar onlar için avantaj sanıyordum ama şimdi bedbahtlık mı doğuramamak. Bir varlığın içinde olup büyümesi dünyanın en büyük saadetmiş. Kendini bir kişi değil iki kişi sanmak! Hamileyken bir çok anlarda dünyanı kazanmış gibi düşünürsün çektiğin acılar ve kaybolmuş özgürlüklerin bile onun verdiği huzuru bozamaz. Bu dönemde cinsel olarak kendini çekici hissetmemek sosyal olarak geri çekilme duygusal git geller depresyonda ve kaygıda yoğunlaşma, diğer gebe kadınlara yönelik kıskançlık görünmektedir.

2.8. Taşıyıcı Anneler

Yumurta nakli! Yumurta nakli, yumurta üretemeyen kadınların, genç, sağlıklı ve doğurganlığı kanıtlanmış başka bir kadının yumurtalarıyla, kendi eşinin sperminin döllenesi sonucu yapılan bir tüp bebek uygulaması. Yumurta bağışıyla çocuk sahibi olmak isteyenlerin ödeyeceği fiyat ise Girit'te dört bin beş yüz Euro civarında! Taşıyıcı annelik yöntemi ile çocuk sahibi olmak dünyanın bir çok yerinde yasak ama bu yöntem

bazı ülkelerde ticarete dönüşmüş durumdadır. Özellikle Hindistan'da ekonomik durumu kötü olan bazı kadınlar için bu bir para kazanma yöntemidir. Taşıyıcı anneler, doğacak olan bebeği doğumdan sonra görmemeye karar vermelidirler. Taşıyıcı annelik sözleşmesinde, bu işi yapmak isteyen kadınların en az bir çocuğa sahip olması şart koşuluyor. Böylece doğan çocuğu vermek daha kolay oluyordur.

İlginç olan durum bu; merak ediyorum şu şekilde anne çocuk ilişkilerine kaylaşmak, sanki bir yerdede ikisinden birine, taşıyıcı anne ve ya karındaki bebeğe, hakaret edilmiş ve ya mağdur durumunda olduklarını düşünüyorum, anne para kazanıyor, bebekte bir çiftin çocuk sahibi olmak hayalini gerçekleştiriyor! Burada yinede Virginia Woolf'un dediği gibi o taşıyıcı annenin rahmi gerçektende bir inkübasyon odası değildi de ne acaba!

2.9. Güzel Olan Anneliği Kazanmaktır

Kendi isteğiyle hamile kalmayan anneler kendilerini annelik mutluluğundan uzak tutuyorlar ve bir türlü garip görünmektedirler. İçlerinden bazıları sırf güzel kalmak ve dış görünüşleri bozulmasın diye bebek dünyaya getirmekten kaçınırlar. Veya fazla kilo almak Onları korkutabiliyordur. Onlar bebeklerini kendi güzelliklerinin hırsızları buluyorlar. Hatta bebek düşüncesi bile onları ürkütüyor.

Bazen maddi sorunlardan dolayı kadınlar hamile kalmaktan kaçınırlar. Bu yüzden bu davetsiz misafirini korumak ve ağırlamak imkanına sahip olmamalarından mutsuz ve çaresiz kalabilirler. Hatta bütün sevgilerine rağmen bebeklerini doğduktan sonra yetimhanelere bırakmayı tercih ediyorlar. Bu yüzden hamilelik onlar için acı verici olabiliyordur.

Onlar bu hamilelikten şaşkınlırlar ve sürekli "henüz hazır değildim" cümlesini akıllarında ve dillerinde tutuyorlardır. Karınlarındaki bebek, korkunç, kızgın, üç ayaklı bir canavardır onlar için. Onu kırmızı bir et parçası hayal ediyorlardır.

Bencillik üzerinde bu yolu seçmedim! Minicik! Seni dünyaya getirmekle eğlenme sebebim yoktur! Senin emzirmek ve bakmak ve ya sana konuşmayı öğretmek durumunda değilim. Ben bin bir taahhütün sorumluluklarıyla meşgulüm! Sana ihtiyacım yok benim ama senin benle olman şart! Bunu tercih edip ve ya etmemende önemli değil. Benim, annem, babam ve onların anne babalarının hakkında olan adaletsizliği sanada hediye ediyorum! İlk olan Ademden bile dünyaya gelmeyi seviyormusun sorusun cevabının hayır olmasından eminim. Ama bu soruyu kimse ondan sormadan o dünyaya geldi ve arkasından başka yaratıklardanda hatta soran olmadı. Yaşadılar ve öldüler. Böylelikle devam etmiştir belkide bu tür mecburiyet olmasaydı biz şimdi hayatta olamazdık! Eğer bir gün bağararak beni neden dünyaya getirdiğini sorsan ben sana ağaçların asırlarca yaptığı işi yapıyorum diyecem. Bende doğru bir iş olduğunu düşünüyorum (Fallaci, 2004, s. 63).

Ve Oriyana Fallaci'nin anlattığı gibi bebek bir kadının yürümek istediği yolda ve başka sorumlulukları karşısında bir engel sayıla bilir. Ve ya mutlu olmadıkları bir dünyada bir başkasını da ortak etmek istememek duygusuna kapılabimirler.

Yabani Çilekler filminde böyle anlatılır: “Bu dünyada yaşamak zaten anlamsız ama dünyaya yeni kurbanlar getirmek mutlu olacaklar demek daha anlamsız“ (Yabani Çilekleri, 1957)³.

2.10. Bende Herkes Gibi Doğumdan Korkabilirim!

Hep normal doğum yapmayı hayal etmişimdir. Doğum anı bütün çektiğin acının mutlu sonudur.o anda kutsal bir çerçeveye girmiş oluyorsun. Acı ile sevinç yanyanadır. Acı çekerek sıırsıklam ter içinde gülersin. Çünkü hamilelik boyunca bir kangro olsam ve içimdeki yaratığı çekip koklasam arzusundasın ve saniyeler sonra 9 ayın hasretini gidereceksin. ilk defa kendi yattığının yüzünü göreceksin bir sanatçının yarattığı eserinin bittiği an gibi, her doğan bebekte annesinin eseridir. Bu görüş muhteşem bir görüştür.

³ 1957 yılında Ingmar Bergman yönetmenliğiyle yapılan “Yabani Çilekleri” filminin diyalogundan alınmıştır.

Rüyamda bebek dışarıdan bile seçilir haldeydi. Şunu şurdan alıp bakacak, sevsek olmaz mı? Dedim. Bebeği yavaşça karnımdan çıkartıp ellerimin arasına aldım. Küçüktü ama çok güzeldi. Bu oğlan dedim. Sonra daha çok küçük , en iyisi koymak ama bu nasıl olacak? Esmer bir kadın biraz kremledikten sonra da bebeği yavaşça karnımın sol tarafına koyduk. Hala onu görebiliyordum, bir akvaryum gibi (Arar, 2002, s. 95).

O an hiç bir ultrason cihazına inanmazsın. Acaba bebeğimin elleri ayakları iki tane mi? kalbinde sorun varmı, vs korkar durursun. Doğum korkusu çok önemli bir konudur. özellikle çok daha içsel bir çalışmadır. korkunun kaynağını bulmak aslında bu korkuya yenmek için kızken bu konuya hazırlanmamız gerekiyordur. doğumdan korktukca geriliyorsun ve onun stresi daha çok sancıya ve acıya sebep oluyor. Doğumla ilgili duyduğumuz bu kadar hikayeden sonra Her kesin kendine göre farklı endişeleri korkuları ve kaygıları olabiliyordur.Çok çelişkili bir an değilmi? Acının tam doruk noktasında sevince rastlamak şaşırtıyor insanı.

Normal doğumda ne kadar acı çeksen de sezaryen doğumda karnına dayatan o serin bıçak, seni felç yapan o ine ve asırlarca uykudaymışsın gibi o on dakikalık uyutmaktan çok daha iyidir. Arkadaşım Perisayı, annesi Tebriz’le Merent arası arabada doğmuştu. Baba annemin annesi 9 aylık hamilyken dağın başındaki tapınağa çıkarken doğum sancısı başlamıştı ve sonunda dağda doğmak zorunda kalmıştır. Bir tanıdık çeşmede giysilerini yıkarken doğmuştu. Düşünüyorum o zamanlar doğmak hayatın akışıyla çok doğal ve gayet normal olaymış gibi akıp gidiyordu. Yani özel bir durum sayılmıyordu halbuki sezaryen ameliyat günü yaklaştıkca korku tüm vücudunu sarar ayrıca günleri, saatleri, saniyeleri durumundan sayıklayarak o andan zevk alamıyorsun. Bu aklımdaki geçen hikayelerle yola çıkarak ilk doğum belgesli izledim. Suda, evde, ayakta, hastanede günlerce doğum anını bekleyen anneler. Bu arada ilginç olan durum doğum anında eşinin senin yanında olmasıdır. Bana göre hamilelik ve doğum kesinlikle kadınsı bir durum olduğundan dolayı kadınları anlamak açısından doktorların kadın olması gerekiyordur. Seni anlamadığından dolayı sen onun yanında rahatsız olabilirsin. Ama nedense eşinin senin yanında olması büyük bir destek olabiliyor.

“Will, “sen bunu görmesen iyi olur,” diye mırıldandı kulağıma. “ görürsen hiçbir zaman çocuk doğurmak istemeyeceksin. Kadınların seyretmesine izin vermemeleri gerek. İnsan soyunun sonunu getirebilir.”

Kadını yerleştirdikleri masanın görüntüsü beni öylesine etkilemişti ki tek kelime edememiştim. Bir ucunda havada asılı duran metal üzengiler, bir ucunda doğru dürüst seçemediğim çeşit çeşit aletler, teller ve tüplerle, dehşet verici bir işkence masasına benziyordu.

Kadını karnı öyle kabarıktı ki ne yüzünü ne de bedeninin üst kısmını görebiliyordum. Sanki kadın bu şiş göbekten ve yukarıdaki üzengilere takılı duran iki cılız, çirkin bacadan ibarettive çektiği acıdan, bebek doğana kadar hiç ara vermeden, insan sesine benzemeyen bir sesle uludu. Sonradan buddy, kadına çektiği acıyı unutması için bir ilaç verdiğini ve küfredip inlediği zaman aslında ne yaptığını bilemediğini, çünkü bir bir çeşit yarı uyku halinde olduğunu söyledi. Bunun ancak bir erkek tarafından bir ilaç olduğunu düşündüm. Karşımdaki kadının korkunç sancılarla boğuntusunu ve çok acı çektiği her halinden belliydi, yoksa böyle inlemezdi ama yine de buradan çıktığında doğruca eve gidip bir bebek daha yapmaya koyulacaktı, çünkü ilaç acının ne kadar kötü olduğunu unutturacak, içinde bir yerlerdeki o kapısız, penceresiz, uzun, karanlık acı koridoru, bir kez daha açılıp onu içine almak için beklemeye devam edecekti. “ ıkının aferin size”, kadının bacaklarının arasındaki traşlanmış, dezenfektandan parlayan yerde esmer, tüylü bir şeyin belirğini gördüm. Ama bebeğin başı nedense takılıp kalmıştı bu yüzden doktor, biraz kesmesi gerektiğini söyledi. Makasını kadının derisinde kumaş kesercesine kapandığını duydum ve o anda parlak kırmızı kan hızla akmaya başladı. Sonra bebek birden bire Will’in avuçlarına hopladı sanki, beyaz bir una bulanmış, kanlı, erik moru bir şeydi... sanırım birisi,”bir oğlunuz oldu Bayan Tomolillo,” dedi, ancak kadın ne bir yanıt verdi ne de başını kaldırdı. Çocuk doğurmanın başka yolu olup olmadığını sormak içimden gelmedi. Nedense benim için en önemli şey, bebeğin kendi bedenimden çıktığını gözlerimle görüp onun bana ait olduğundan emin olmaktı. Mademki o sancıyı mutlaka çekmek zorundaydım, uyanık kalsam daha iyi olurdu. Kendimi hep doğum masasının üzerinde, her şey olup bittikten sonra dirseklerime dayanmış doğrulurken hayal ederdim; çektiğim dayanılmaz acıdan rengi uçmuş, makyajsız yüzümde ışıltılı bir gülümseme olurdu, belime kadar dökülen saçlarımla, kıpır kıpır, minicik, ilk yavrumu uzanır ve adı neyse onu söylerdim” (Plath, 2012, s. 58).

2.11. Hamileyken Boşanınca ...

Ailemizde boşanma konusu çok az duyduğum konulardandır. Hele ki gebelik söz konusu olunca boşanma, sorunlu aileler içerisinde hiç görünmez hale gelebilir. Hep duymuşumdur, “bebek olunca bütün sorunlarınız çözülecektir”. Halbuki bebek olunca kadın yada erkek ikisinden birisi kendini feda eder başka bir değişle kendisini unuttur.

‘‘-canım Rayiha, çocuk ailenin neşesi, kadının tesselisi, hayatın en büyük mutluluğudur, ne olacak doğuver bunu da dedim’’ (Pamuk, 2013, s. 214).

Bir hamile kadın belli bir sorundan dolayı boşanmak zorunda ise vücudunda taşıdığı bebek onun anne duygularını devreye sokarak anneyi boşanma olayından vazgeçtirmeye itmektedir. Dolayısıyla annenin içinde taşıdığı bebek anneye öylesine yakın bir ilişkidir ki anne onun varlığını dışsal sorunlara tercih etmektedir.hatta Onu düşünerek hayatta kendi isteğinden vazgeçebilir tabi bu durum günümüzde Doğu toplumlarında ve özellikle Türkiye ve İran gibi ülkelerde kültürel olarak önem taşımaktadır.

Bir hamile kadın hamilelik döneminde asla kendisi değildir. Vücudunun bütün hormonları değişir Psikolojik olarak eşinden daima destek bekler ve bu desteği eşi tarafından göremezse derin bir boşluğa düşer. Gitgide bu boşluk çoğalır ve bir sorun haline dönüşür. Hamile kadınlar tek başına bu yükü taşıdıkları için kendilerini yalnız başına buluyorlar. Hatta bir kere olmuş olsa da erkeklerinde hamile kalmalarını arzu ederler. Çünkü normal olarak kesinlikle erkekler, hamilelik döneminde kadınlara ne başverdiğini tahmin bile edemezler ve o duyguyu hiss etmekten aciz sayılırlar. En azından bu yolda ister ruhen ve ister cismen olarak bu yükten fazla yük taşımalarına izin vermemelidirler. Bebek, boşanma fikrini taşıyan hamile anne için yalnızlıklarının arkadaşı olarak o bebeği içinde taşır ve ya aksine vücudunda bir canavar olarak ondan her türlü kurtulmak ister. Karnındaki bebeğini düşünmek ona eşini hatırlatacaktır, onun hep bir sorun olduğu, ve doğduğunda onun yüzünde eşini görecek, onu doğmak kendi cenazesini doğacak gibidir.

2.12. Savaş Çocukları

Savaşın, asıl can acıtan noktalarından, savaş çocukları. 1992’de Sırpların savaş politikalarından biri olan tecavüz kamplarında hamile bırakılan doğurmak zorunda kaldıkları çocuklar. Annelerinin yaşadığı travmalar sonucu çoğu daha bebekken öldürülen babası belli olmayan bu çocuklardan geriye kalanlar kaderine terk edilmişlerdi. Kaderlerine terk edilenlerin Saraybosna’nın arka sokaklarında ‘‘seks ticareti’’ kölesi olmuşlardır.

Tecavüze uğramış bir kadının çocuğu olarak dünyaya gelmek suçunun faturasını her gün tecavüze uğratarak yaşamak zorunda kalarak ödemek. Bu durum en büyük darbeyi aile yapısına vurabiliyor.

Kebiri savaşta olan gebelik durumunu böyle anlatıyor: İran ve Irak savaşında birinci hamileliğimi geçirdim. Çalıştığım hastane yaralı askerlerle çalkalanıyordu. Savaş, kan, yaralı ve hastane ortamı içimde ki bebeğe etki bırakmasında çok korkuyordum. Evden işe döndüğümde bir iki saat bebeğimle muzik dinleyerek günümün yoğun saatlerini biraz da olsun yumuşatmak istiyordum. R. KEBİRİ (Kişisel İletişim, 10 Eylül, 2016)

Dört yıl önce savaş adlı bir resim serisini çalışıyordum. Bu tablo o serilerden bir tanesiydi bu satırları yazarken bu tablomu hatırladım. Anne çocuklarını hiç dünyaya getirmek niyetinde değildir. Onun dölyatağı onlar için dünyanın en huzurlu yeridir. Şehit annelerinin simgesidir bu tablo (Görsel 19).

Görsel 19. Nasim Sadegh, *Savaş*, 2012, Tuval Üzerinde Akrilik Boya, 100x70 cm.

Bir kaç ay önce Kilis'te olan bir arkadaşım karnındaki beş aylık olan ikiz çocuklarının ikisini de patlamalar esnasında kaybetti. Ve onun durumunda olan bir çok anne. Gerçekten

bu korkunç sesler olaylar sahneler içinde bir bebek doğulursa ya büyük savaşçı olur yada zulümkar birisi!

2.13. Kürtajın Ağır Yüğü

Kayınvalidemin altı çocuğı vardır ama sekiz kere doğum yapmıştır! Bir anne olarak vücudunun sekizinci çocuğı dünyaya getirmek için yeterli dayanıklı olmadığından kayınpederimden gizli bebeğı aldirmaya karar vermiştir. Kayınpederim spermleri kutsal bulunduğu için onların heba olmasına karşıdır! Kürtajın yasak olması esasında o bebeğı düşürmek için çok tehlikeli yolları denemeğe mecbur kalmıştır. Ayrıca hayatını tehlikeye atarken çocuğunun bir türlü vücudundan kopması nedeniyle sonunda bebeğı doğurmaya karar vermiştir. Aslında kürtaj yapan anne kendini günhkar sanıyordur. Toplum, kürtaj yaptırmak isteyen kadınlara, çeşitli duygular yüklüyor ve kadınlar bu duygular içinde kendilerini marjinalleşmiş ve inanmadıkları bir işe kalkışmış kimseler olarak görüyorlar. Kürtaj pek çok kadına, kendi bedenine bir engel koyma yolu gibi görünüyor. Bir tür kendinden kaçış, kendine engel olma. Kürtajı "kadının öncelikle kendi bedenine uyguladığı derin, biçare bir şiddet" olarak tanımlayabiliriz.

Anne ve babalarımızın anneleri hayatlarında mutlaka bir kaç tane kaybetmiş bebekleri olmuştur. Onların acısını düşünüyorum. Oriyana Fallaci şöyle anlatıyor: “Her hamilelik bir icat gibidir. Neticesi ya muhteşem veya korkunçtur” (Fallaci,2004, s. 80).

Rugheyne Kebiri kürtaj hikayesini şöyle devam ediyor: “ikinci oğlum bir yaşındayken üçüncü kez hamile olduğumu farketdim. Bu daha çocuğı doğabilecek durumda olduğumdan emindim. İran’da kürtaj yapmanın yasak olduğundan dolayı o bebeğı yasak yollarla aldirmak istiyordum. Ayrıca hiçte günah duygusunu yaşamadan bu bebeğı def etmek istiyordum. Bu bebek kalırsa içimde ve hayatımda dehşet bir olayın sebep olacağına inanıyordum. Bazen belki kız olur hayaline kapılıyordum ama artık kız da olsa kendimi onu dünyaya getirebilmek kadar güçlü hisetmiyordum. Onu düşürmek için arkadaşlarımla

tavsiyelerini denedim ve pahalı bir ineyle sonunda sancılar başladı. İşte o zaman bir kadının teninden filizlenen bir varlığı söküp atmanın ne kadar acı ve ağır bir duygu olduğunu fark ettim. Sancılar içinde bir an teredüt ettim ve pişmanlığa kapıldım. Bir an o bebeği istemeye başladım sanki. Korkunç sancılar çekerek bir cinayete sebep olduğum için kendimden nefret ettim. O ayaklarıma kapandığı halde onu kendimden uzaklaştırmaya çalıştım. Kürtajdan sonra tuhaf bir duygu yaşıyordum. Dünya umurumda değildi sanki. Depresyona girmiştım. O zaman eşimden de nefret ediyordum. Şimdi yirimi yıl o kürtajın üzerinden geçse bile hala kendimden söküp atan o bebeğin kız olduğunu düşünüp bazen ağlıyorum” R. KEBİRİ (kişisel iletişim, 23 Eylül, 2016).

"Senin yokluğunu, ellerimin ve ya gözlerimin tenimde kayboluşu gibi, hissediyorum. Bunlara rağmen bu sabah seni dünden daha az özlüyorum, ilginç değilmi?!" (Fallaci, 2004, s. 81).

Belki de artık acı çekmiyorlardır. Belkide unutmuşlardır. Ama kürtaj yapan anne kendi başına içindeki bu yalnızlıktan kurtulmak zorundadır. O acıyı bütün ruh ve vücutyuyla hissetmektedir. Onun acısını ancak aynı durumu yaşayan anneler bilebilir . Yıpranan o تنها tenini ayağa kaldırmalıdır. Annelikten yaranan iç güzelliğini kaybetmiştir. Renksiz ve nakışsızdır. Umut ettiği, kucağının dolu olan günlerini yitirmiştir ve onun yerini kimse hatta başka çocuk dünyaya getiremekte derman olamıyordur. O yara hep içinde tazedir. Diğer çocuklarının arasında onun da olmasını istiyor. Onlarla büyüdüğünü sanıyor.

Hiç bir insanın hayatta olması gerekli değildir bunu Sen benden daha iyi biliyorsun. İstenmediğin bebeği aldırdıktan sonra boşluğunu hiç kimse hissedemez. Yokluğu ne topluma zarar verir ne geleceye! Sadece bir anne yokluğunu hisseder. Çünkü sadece bir annenin düşüncesi ve hissedikleri o dramı yaratıp ona kol kanat vermiştirBaşımın üstünde beyaz tavan, ve tam yanımda kavanoz içinde sen! Seni görmeme izin vermiyorlardı, ama seni görmek benim hakkım olduğunu söyleyerek onları ikna ettim. Kavanozda ki sana bakıpta gülümsüyorum. Sen asla fotoğraftaki bebeğe benzemiyorsun! Sen bebek bile değilsin sen tohumsun! Penbe alkol içinde yüzen gri bir tohum. Sen doktorların fark etmediği zamandan önce hatta, ölmüştün. Sen tırnak cilt ve daha sana atfettiğim başka şeylere sahip bile değilmişsin. Sen benim kurduğum rüyasın. (Fallaci, 2004, s. 87).

Bir anne eğer dört gün sonra bebeğinin öleceğini anlarsa yaşayamaz çünkü bu gerçekten çekilmez ve korkunçtur. Tam dört gün için mi yoksa bu ihtişamlı dokuz ay karnında besleme töreni. Bir kelebeğin esrarengiz ve uzun hikayesi gibi. Bebeği ölecek olan anne o kadar sakin ve o kadar sabırlı durur ki, sanki dokuz ay ona ait değilmiş, ona belirtilmemiş zaman vaat etmişlerdir. Nedense bebeğini kucağında bile hayal edemiyordur. Çok ve çok uzaktır!

Arkadaşım Nahid'i, annesi doğuralı 32 yıl olmuştur. Nahid'in annesinin ilk çocuğu kız olmuştu ve doğduğu günden bir hafta sonra bebeğini kaybetmiştir. Nahit'in annesi tam otuz beş yıl boyunca o bir haftalık kızını unutmamıştır ve onu bir melek sanarak öbür dünyada onunla kavuşacağını umut ediyordur ayrıca kızıda ona cennette yer ayırmış olmasından emincesine sevinerek bununla avunuyordur!

Ya karnında sakat bebek taşıyan anneler! Onların karnındaki bebek artık ne balıktır ne kelebektir ve ne tatlı civciv! Korkunç ateş püskürten bir ejderhada değil. Ondan kurtulamak isteği bile avundurmuyor anneyi. Sürekli vicdan azabıdır o! içinden büyüyen bir azaptır. Boş bir ağırlık. Ben çocukken bir aile dostumuz, büyük çocukları olmasına rağmen yıllar sonra yine hamile kalmıştı. Dokuz ay sonra doğum zamanı gelince (bizim oralarda sezaryen ameliyatı için eşinin imzasi gerekiyordu) eşinin hastaneye yetişmesi ve ameliyat iznini uzun zaman alınca bebeği geç dünyaya getirmişlerdi. Ve bebek tüm güzelliğiyle tamamen felç dünyaya gelmişti. Hala o annenin doğumdan sonraki yüzünü aklımdan çıkaramıyorum. Sessiz bir çılgınlığın izleri vardı yüzünde.

2.14. Fahişe Anneler

Fotoğrafçı Sandra Hoyn, Bangladeş'teki Kandapara genelevinde, toplumun duvarlar arkasına gizleyip görmekten kaçındığı kadınların ve çocukların bu trajik hayatlarını tüm gerçekçilikleriyle yüzümüze vuruyor. Bu genelevde her yıl onlarca çocuk doğuyor, birçok kadın yaşıyor ve genelevin kapatılması durumunda nereye gideceklerini bilmiyorlar. Dar

sokaklarda müşteriler, koşturan oynayan çocukların aralarından geçiyorlar. Evet, bu genelevde bebekler de doğuyor. Büyüdüklerinde toplumun en dışlananları olacaklarını bilmeden... (Balcı, 2016, Bangladeşli seks işçileri, Para. 1-16)

Kadınlar çocuklarını da genelevin içinde büyütüyorlar. Burada doğan kız çocuklarının çoğu da seks işçisi oluyor. Burada çalışan bazı kadınlar, zaten burada doğmuş! Bu adeta kırılmaz bir döngüdür. Çünkü sosyal güvenceleri yok. Yaşlandıklarında, artık çalışamaz hale geldiklerinde ya da artık talep görmediklerinde, gidecek yerleri, harcayacak paraları ya da yapacak işleri kalmıyor.

İnternette rastladığım bir hikayeydi bu; 16 yaşındaki, Sudanlı Mathilde babasının tecavüzüne maruz kalarak annesiyle ülkesini terk etmiş ve şimdi devletin himayesi altında ayrıca, fahişelikten de para kazanarak hayatından memnundur. Ve bir çocuğu var. Ona iyi bakıyorum diyor ve gelecek günlerde yine de çocuk sahibi olmak istiyormuş. Hepsinin de kendi yanında kalmalarını istiyormuş. Bir fahişe anne için de bebek tüm yalnızlıklarının can arkadaşıdır. Hiç sonunu düşünmeden başka çare peşinde olmadan, babaları malum olmayan bebekleri dünyaya getirip acılı geçen hayatlarının bir türlü geçmesini sağlıyorlar. Bilinmeyen bir spermi vücutunda beslemek, büyütme ve doğurmakta bam başka bir psikolojini gerektiriyordur kesin.

“Füruzan’ın “Tokat Bağ İçinde” adlı öyküsünde izlenen bir temsilde ise, keyif için erkeklerle birlikte olan kadın karakter, istemediği gebeliklere çok sık karşılaşmak durumunda kaldığı halde, yine de karnındaki çocukların varlıklarından kadınca bir güç bir sıcaklık alır; O kadar ki üç aylık oluncaya kadar aldırılmaya kıyamaz onları. “Gebe kaldığında üç ay aldırmiyorum onları içinde canlı bir şeyin varlığını duymak istiyorum. Arada elimi Karnıma götürüp yeniyi, yaşamaya hazırlanan bir şeyi, gizli insanın ilk

2.15. Zulümkar Doğan Anneler

Adolf Hitler’in ve onun kişiliğine sahip olan başka kişileri gözümün önüne getiriyorum. Onların annelerini merak ediyorum. Ayrıca hamilelikte nasıl bir durumda olduklarını da

merak ediyorum. Ve onların hamilelik dönemindeki olan psikolojik ve fiziksel durumlarını ve onların karnındaki bebeklerini Hitler yapan bir ortam nasıl bir ortam olabilir?

Dün bir filme rastladım ve bu film benim kafamdaki bazı soruların cevabını bulmama yardım etti. Filmin ismi “Kevin Hakkında Konuşmalıyız⁴” dı. Filmde annelik rolünü yapan Eva, kariyerini ve bütün planlarını bir kenara bırakarak bebeğini doğurmaya karar veriyor ama ne yazık ki hamileliği boyunca bebeği ve kendi arasında bağ bir türlü kurulmuyor veya kurulduğu bağ tamamen farklı ve sıradan gördüğümüz bir anne bebek ilişkilerinden değildir. Fakat bunun iyi bir karar olup olmadığı konusunda ilk günden beri pek emin sayılmaz. Annesinin tereddütlerini daha ilk kez kucağa alındığı an, Eva onu ellerinde ama bedenine uzak tuttuğunda hissediyor Kevin. Karında taşınan ve dolayısıyla görünmeyen nesne, sevinebilir olduğu kadar korkutucu, tekinsiz de olabilir.

Çocukken annenin karnında hayal ettiği nesnelere ilişkin derin kaygılar yeniden canlanabilir.” Filmde, doğrudan bir okumayla bir “canavar” doğuran Eva, bir türlü sevemeyen ve seilmeyen anne rolüyle, hissettiği suçluluk duygusunu aktarıyor. Anne oğlun şiddeti giderek artan ilişkileri, annenin zihninde belki de hiç başlamıyor/başlayamıyor. Film, kurulamayan bu bağdan hareket etse de, annenin bebeği neden içselleştiremediğine odaklanmıyor. Annede bu bağların kurulmamasının nedeni bazı korkuların anne tarafından aşılması. Korkunun en yaygın olanlarından biri, bir ‘canavar’ ya da bir ‘yaratık’ dünyaya getirme korkusudur. Bu korku bir takım fiziksel terimlerle de açıklanarak rasyonalize edilebilir elbet. Ama asıl korkulan, bir canavar dünyaya getirmektir. ‘Yaratık bebek’ bir günahın bedeli gibi algılanır ya da değerlendirilir. Büyük bir yasak çiğnenmiş gibidir: Ensest yasağı. Barbara Almond yaratık bebek dünyaya getirme korkusunun iki temel ruhsal belirleyicisi olduğunu belirtir. Bunlardan biri ensest bebeğidir. O bir imkânsız bebektir. İlegal bir cinsel birleşmenin sakınılan bir sonucudur. Bu da bizi bebeğin babasını düşünmeye iter. Bebeğin gerçek babasının ya da biyolojik babasının ensestle gerçekte hiçbir ilişkisi olmayabilir. Ama burada asıl önemli olan annenin ruhsallığında, onun bilinçdışında bebeğin babasının kim olduğudur. Yani bir bebeğin biyolojik babasıyla, annenin ruhsallığındaki babası aynı olmayabilir. Annenin bilinçdışı

---

⁴ Film adı: Kevin Hakkında Konuşmalıyız, Yapım tarihi: 2011, yönetmen: Lynne Ramsay.

ruhsal dünyasında bu baba kendi babası da olabilir elbet. Dolayısıyla korkunun nedenleri ödipal arzulara uzanır.

Korkunun nedenlerinden bir diğerini annesel saldırganlığın yansımaları olarak değerlendirir. Korku annenin içindeki bir canavarın yansımasıdır. Annenin saldırganlığı bebeğe geçirilir ya da devredilir. Bir annenin ağzından bunu şu şekilde ifadeleştirir: 'İğrencim ve nefret doluyum, çocuğum nefret dolu ve iğrenç bir canavar, hatta belki de benim cellâdım. Onu sevemeyeceğim ya da o beni sevmeyecek ve bu onu daha da canavar ve korkunç yapacak.' Korkunun farklı uyarlamalarında çocuk, şeytan olarak da tasarlanır. Bebeğin kendiliğın yıkıcı parçalarını temsil edebileceğini, doğumun nefret edilen kardeşlerin yeniden doğumu gibi yaşantılanabileceğini, anne ile tamamlanmamış bir ayrılma ya da patolojik bir özdeşleşmeyle bağlantılı olarak nefret edilen ebeveynlerin yerine geçebileceğini de ekler. Bu noktada anne adayının kendi annesiyle olan ilişkisinde yani önceki kuşak anne-kız ilişkisinde ciddi bir bozukluk ya da rahatsızlığın olduğuna vurgu yapar. Ona göre sağlıklı ve karşılayıcı annelik modelinde bir eksiklik olmuştur ve özdeşleşme çatışmalı ve sevemeyen anneyle biçim bulmuştur.

Aile ve annelik kavramlarını çaresizlik, yalnızlık, suçluluk, pişmanlık ve şiddet temaları eşliğinde cesurca irdeliyor. Bu film birçokları gibi iyi anne/evlat olmak ya da olamamaktan çok daha fazlası. Bu film söylenenlerden çok söylenmeyenlerin hikayesi, aile resimlerinde arka planda saklı kalmışların gün gelip resmi sarmasının hikayesi. Daha ilk sahnesiyle izlemeye alıştığımız sıradan 'çocuk öncesi ve sonrası' filmlerinden olmadığının sinyallerini veriyor. Aslında bebek Kevin Eva'nın davranışları ve söylediklerinden çok önce, söylemediklerini ve yapmadıklarını duydukça ayrıca ilk günden beri varlığının annesine ağır geldiğini hissederek bu hale gelmiştir.

2.16. Sanatçı Anne

Bir sanatçı anne hamilelik serüvenini, doğum anına kadar hayal gücü ile gerçekleştire biliyordur ve aynı zamanda bir kadın olarak tüm kadınsı deneyimlerini bilinçsiz ve ya bilinçli olarak eserlerine yansıtmıştır. Dolayısıyla hayat deneyimleri yaratım kaynağı olmuştur. Bu nedenle bir sanatçının hayatı boyunca yaşadığı olayların ayak izlerini tüm eserlerinde hissederek görebiliyoruz. Yalnız bu yaratılışlar, özel hayatın deneyimlerinden öteye geçerek evrensel hakikate ulaşmış ve kapsamlı boyutlar kazanmış olmalıdır. Bir sanatçı annenin eserlerini inceleyerek onun hamilelik deneyimi, annelik duygusu ve ondan sonra anneliği yaşamak aynı zamanda aşksız bir hassasiyetle bebeğini korumak, annenin üzerinde nasıl bir harikulâde hisler bırakmış olduğunun farkına varırız. Ayrıca bu duygular onun yaratma sürecini ve yaratıcılığını hızlandırarak nihayet sanatçı anneyi bireysel özgürlük ve özgünlüğün en doruk noktasına götürebiliyordur. O, Kendi gizemli ve bilmece gibi olan durumunu çözebilmek için metaphor ve hayal gücü ile vücudunun harikulade ve garip değişim halini çizebiliyordur. Boyutlar içinde yuvarlaklar, döngüler, ağırlıklar ve oransızlık yaratan o varlığı betimlemek kabiliyetine sahiptir. Anılar, günlükler ve hayeller bir sanatçının zihninde bir birini kovalar. Bazen iç ve dış katmanlar birleşe biliyordur. Bilincin bazı durumlarını bilinç akışı tekniğiyle geniş sınırları çerçevesinde resimlendire biliriz. Kurgusal kişilik olarak zihinde yaranan düşünceler onun bir tasarlama içinde olduğunu göstermektedir. O, sürekli tasarlama halindedir. Bu eserlerin ilerleyen çizgisinde bu görsellerin bir öyküsünü anlatmak peşindedir. Ve anlatmak istediği öyküsü onu bir kurgulama sürecine sokmuştur.

Bazen sanatçının zihni nakarat halinde tutturulmuş gibidir. Maksatına varana kadar aynı hikayeyi farklı biçimlerde anlatır durur. Ama seferinde kendisi ve yarattığı eserde küçük veya büyük değişikliklere şahit olmuştur. Her sanatçı sanat üretirken yaşam deneyimlerini analiz ederek ver oluşunu ortaya koyar.ancak irdelenmek konu ve deneyim seçimi her zaman kişisel ve öznel olma eğilimindedir.

Her tekmelemesi bir soyut lekeler tablosuna benziyordu. Onu içimde saklamak ve hiç bırakmamak istiyordum. Dışarıda olan tehlikelerden, çirkin sahnelerden, savaş dumanından, çocukların huzur bulamadığı yerden korumak istiyordum. Tatlı uykudan uyandırmak istemiyordum.

Body art'a dayanarak sanatçı hamile kadınlar bazen karınlarının üzerinde bebeklerinin oluşturduğu mekanı süslüyorlar daha doğrusu içerdeki sıkışık ortamı, bebekleri için biraz daha çekilebilir hale dönüştürebildiklerini düşünürler. Ayrıca kendine özel olan uzun bir yolculuğun anısını kaydetmek istiyorlardır.

Mesela rakamlarla uğraşan anne iyi bir matematikçi bir evlada sahip olabilir, klasik müzik dinleyen bir anne ise müzik sever ya da müzisyen birisi doğura bilir. Ama ben seni öncelikle bir insan olmanı sonra sana daha özgürcesine bir seçme şansını vermek istiyorum.

3. BÖLÜM

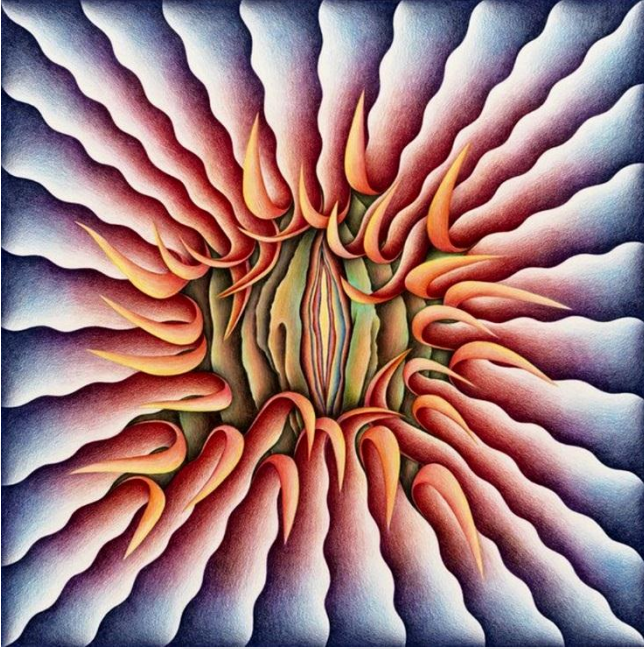
RESİMSSEL İÇ MONOLOGLAR

Toplumun tüm katmanlarında, üretimin her boyutunda mutlaka bir çocuk kavramı, bir çocuk yönü bulunmaktadır. Çok fazla dağınık ve parça parça serpiştirilmiş görünen bu kavramı bir bütünlük halinde görebilmek ve “imge” olarak tanımlayabilmek aslında epey bir uğraş gerektirmektedir. İmge dediğinde farklı disiplinlerdeki örneğin felsefede, yazında, insanbiliminde ya da mimari’de farklı imge tanımlarından da söz etmek olasıdır. Ancak genel kavram olarak imge, bir nesneyi doğrudan doğruya yeniden tanımlamaya yarayacak bir biçimde göz önüne seren şey duyu organları ile algılanmış olan bir şeyin somut ya da düşüncel kopyası olarak tanımlanabilir. Bir kopya bir anlamda anlıkta tasarlanan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, hayal, hülya olabileceği gibi genel görünüş, izlenim, imaj şeklinde açıklanabilir.

İmge psikolojide yer aldığı gibi duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri, hayal imaj olabileceği gibi, her hangi bir uyaran söz konusu olmaksızın bilinçte beliren nesne gerçeğin yerini tutandır. Öyle ki yalnızca imgeleştirilmiş olduğu halde, varlığı yokluğu ayırım sanamayacak denli özümsemiş konularımız vardır. Bunlar bireysel olabileceği gibi toplumsal konular, kavramlar da olabilir. İmge yaratmak, yaratılmış yada yaratılabilecek imgelerle uğraşmak günümüzün en önemli işlerinden biri haline dönüşmüş durumdadır. Siyasette, psikolojide, turizmde, ekonomide, iletişimin her alanında özellikle medyada halk ilişkiler ve reklamcılıkta, gitgide genişleyen ve yoğunlaşan bir imgeler dünyasından söz etmek olasıdır. İnsan soyut düşüncelere alışması ve bunları sıkça kullanmaya başlaması yüzyıllar almış. Ancak günümüzdeki hemen tüm etkinlikler imge yoluyla gerçekleştirilir.günümüz savaşları, imge savaşlarına dönüşmüştür denebilir. Özcan Yüksek, imge imparatorluğu yazısında şöyle diyor. Önce imge vardı, imge sözden önce doğdu. İmge olduğunda söze gerek kalmaz çünkü, imge söz söyletmez. İmge susturur.

Zaman dışıdır. Nedeni söylemez çünkü nedeni gizler. Yakup Şahan ise sanatsal imge anlayışının temelinde imgenin ne olduğunu açıklarken yansıma kuramına dayanırız. Buna göre, insan bilinci çevresel gerçekliğin bir imgesidir. Nesnel dünyanın öznel bir tasarımıdır. Yansıma kuramı genelde insan bilgisinin dayandığı yasaları gün ışığına çıkarttığı kadar, sanatta gerçeğin tasarımına ilişkin özgül nitelikleride ortaya koyar. Yansıma kuramı açısından imge gerçekliğin bir kopyasına bir çeşit tinsel kilişesine benzetebilir. Sanatsal imge kuramı için bir kalkış noktası olmak tan öteye geçmez... . imge, kavram olmayandır. İmge tanımladığı anda o olmaktan çıkan ve kavramsallaşan bir bilmeme biçimidir. Çünkü kavram sınırlar imge ise sınırsızdır. Kavram dondurur ve sabitler; imge ise çözünür kılar ve harekete geçirir. İmge, sözcüklerin, kavramların anlamını genişletir. Derinleştirir ve çoğaltır (Pembecioğlu, s. 27-28).

Başlangıçta önümde kocaman bir beyazlık var. Nakışsız ve desenden yoksun. Bir desen bir form bekliyorum ama derinliğimin müphem görüntüsüdür bu ona sadık kalmalıyım. Ağlamışım, gerilmişim, sevinmişimdir. Çok füsunkârdır içim. Kesip tekrardan dikiyorum. Onu canlandırmaya çalışıyorum. Onu o kafamdaki olan O'yu yaratmak istiyorum. Şimdi sahne değişiyor. Elimde görüntüler var ama onlara inanmak istemiyorum. Tenimden malzemelerim var. Göbek kordonu, su kesesi, hücreler, spermler, yumurta ve su... . Gözü müdür, kafası mı yoksa eli midir bilmiyorum; ben sadece malzemelerimle kendime bir bebek yaratmaktayım. Ben duygularımı sessiz bir haykırıyla yırtıp tekrar dikmekle beyazlıklar içinde çözümlenmeye çalışıyorum. Hep bir delik var. O varlığın oluşması için o deliğe ihtiyacım var. O delikle kendi varlığımıza geri dönüş yapabiliriz. O delik, Anka kuşu gibi kendiliğinden tekrar doğabilmemiz için bir örnek penceredir. Ayrıca sanat tarihinde, sanatçılar, kadın bedeninin metaforu olarak merkezi bir “delik” tanımlaması yapmışlardır Judy Chicago'nun ya da Georgia O'Keeffe'nin “vajina” formuna odaklı yapıtlarından örnek olarak sözedebiliriz (Görsel 20-21).

Görsel 20. Judy Chicago, *Vajina*, 1974, Kağıt Üzerinde Renkli Kalem, 152x152 cm
Florencelikes. Erişim: <http://florencelikes.tumblr.com/post/138559003405>

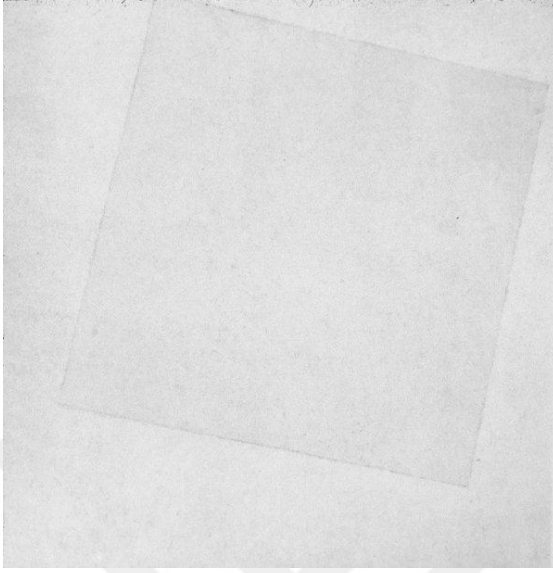

Görsel 21. Georgia O'Keeffe, *Siyah İris*, 1926, Tuval Üzerinde Yağlı Boya, 36x32cm
Christies. Erişim: <http://www.christies.com/lotfinder/Lot/georgia-okeeffe-1887-1986-black-iris-5508916-details.aspx>

Bu çözümlenmenin sanatın özü ve ya plastik sanatla örtüşüyor mu, bilemiyorum. Ama bir mücadele var ten ve sanat arasında. Ben sanatla ve onun malzemeleriyle konu olan bebeğimi yaratmaya çalışıyorum. Ayrıca ten kendi işini kendi yapıyor. Bana göre her izleyici bu eserlere tutulmayabilir ama düşündürebilir onu. Bu eserler her izleyicide bir şeyleri andırabilir. Bir zamanda ve bir mekanda! Aynı benim anımsadığım o müphem sahne. Temel bir soru olabilir bu. Yırtık bezler içinde bir teni çekip doğurmak. İnsan hayatının korkunç esrarengiz hikayesi. Var olmak nerden başlıyor? işte bu temel sorudur. Nereye? Ne kadar devam edebilir? Hangi boş bir noktaya sürükler. Ve ya Friedrich Nietzsche'ye göre gerçeklik insanların sayısı kadardır. Başka bir deyişle önümüzde bir hayat ve ölüm, olmak ve gitmek, döngü sahnesi git gelindedir.

Eserlerin ana rengi beyazdır. Konu bilimsel açıdan tamamen soyuttur. Dokunamaktan ve hissetmekten yoksundur. O yüzden masumdur ve masumiyeti için beyazdır. Beyaz renk benim içimin müphem görüntüsünün simgesidir. Ayrıca başka açıdan da beyaz renk boşluğa ve hiçe işaret eder. Bu beyazlık bazen korkunç da olabiliyordur.

(1879-1935) Kazimir Malevich, siyah ve renkli eserlerden sonra Suprematizm tarafından elde eden tam nesnesizlik evresine beyaz evre adını vermiştir. Malevich'in beyaz düşüncesi hiç, felsefi mutlaklıkla sonlanmıştır. Kazimir Malevich'e göre, önce takıntılardan kurtularak, hiç olmamız gerekir. 19. Yüzyılın yarılarında Hiççilik, Nihilizm, Yokçuluk yükselişi ile her şeyin anlamdan ve değerden yoksun olduğunda düşüncesini de beraberinde getirmiştir ayrıca doğru ve genel-geçer hiç bir bilginin olamayacağını savunur. Dolayısıyla, Toplumun düzenine baş kaldırmayı temsil eder. Malevich, resimlerinde soyut şekillerin herhangi bir nesnenin yokluğuyla dolduğunu, dolayısıyla boş olmadığını her biçimin anlama gebe olarak ortaya çıktığını söylemiştir (Görsel .

Görsel 22. Kazimir Malevich, *Beyaz Üstünde Beyaz*, 1918, Tuval Üzerinde Yağlı Boya, 100x100 cm.

Kavrakoglu. Erişim: <http://blog.kavrakoglu.com/tag/beyaz-ustune-beyaz/>

Eserlerin kompozisyonunu boş alanlar teşkil etmektedir. Nokta eserlerin genel dokusunu yaratıyor. Siz benim mikroskopumun yarattığı insan hikayesinin seyircisiniz. İnişli çıkışlı katmanlar, ışık gölge sağlayarak bir yapı ortaya çıkartıyor. Bazen elimdeki görsel malzemelerle ne yapmak istediğimi merak etmiyorum. Onların bir birinin yanında uyum sağlaması, kendliğinden o ortamı, çağırıyor. Bazende malzemeler kendisini davet etmiş oluyorlar. Katmanlar bir hayat denetiminin bir yapıtıdır. Bunlar iç diyaloglarının katmanlarıdır. Bir imgeler tartışmasıdır. Onları süsleyen unsur doğan kadının belleğini kurcalayan etkidir. Süsleyici olan o etki eserin tamamlayıcısıdır. Tam bir kişilikten yola çıkarak insanlarla iletişime geçmeği düşünüyorum. Ben ne kadar içimde derinlere gidebilirim o noktada insanlarla buluşabileceğimi düşünüyorum. Ve o samimiyet noktasında iletişime geçme bildiğime inanıyorum. Bir daire çizmeye çalışacağım. Bir noktayla başlanan ve bir büyük delikle biten bir son bulma.

Minimalisti sayılması için belki de yeterince ayrıntılardan yoksun değildir ama bir şekilde kalabalıktan, gereksiz fazlalıklardan kaçınmışımdır. Ayrıca bilinçli bir şekilde görsel

aşırılıklar görmezden gelmiştir ki seyircini öz ve doğal hakikatına bağlasın ve eserlerle olan ilişkisini bu hızda devam ettirsin.

Sonra ritim ve çizgiler. Noktalar ritmik hareketlerle, çizgiler yaratmak için yola çıkmışlardır. Kadınsı bir çabadır bu. vücudun iç sınırlarını açığa vuran bir tünel. İzleyici bir muğlak içindedir. Bunlar benim kendimle halvet anlarımdır. İç ve tenin döllemesi. Var ve yok ilişkisidir. Seyircinin bilinçaltını sorgulayabilir.

"Ayna"

Ben bir gölüm.

Bir kadın

benim üzerime eğiliyor

ve kendi gerçeyini bende arıyor.

Sonra yüzünü

o yalancılara çevirip:

mumlara ve aya.

Ben arkasını

bana dönük, ve Sadık kalarak onu yansıtıyorum.

O göz yaşlarıyla

ve ızdırapla

beni ödüllendiriyor.

Ben onun için önemliyim.

Gelir ve gider.

Her sabah, onun yüzü karanlığın yerine geçer.

O bende genç bir kızı boğmuştur.

Ve bende her gün

yaşlı bir kadın

ona yönelik

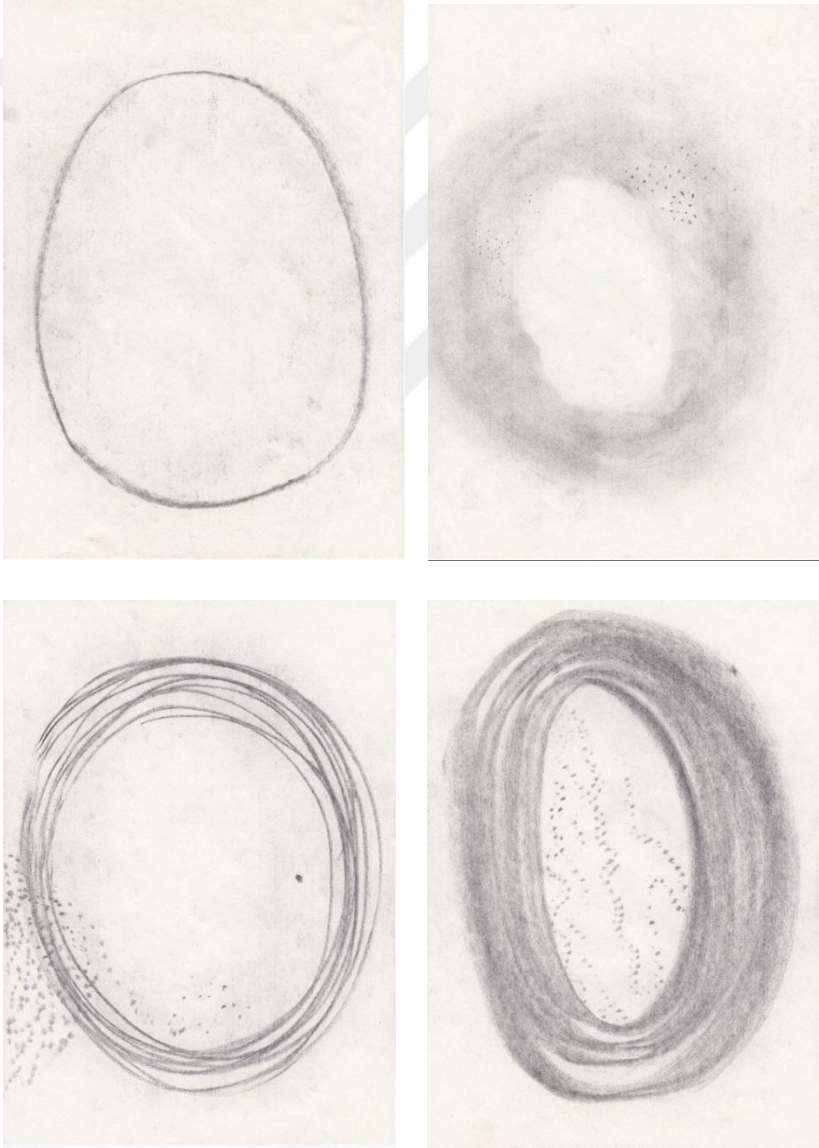
kıpırdanıyor aynı bir korkunç balık misali.

Sylviya Plath.

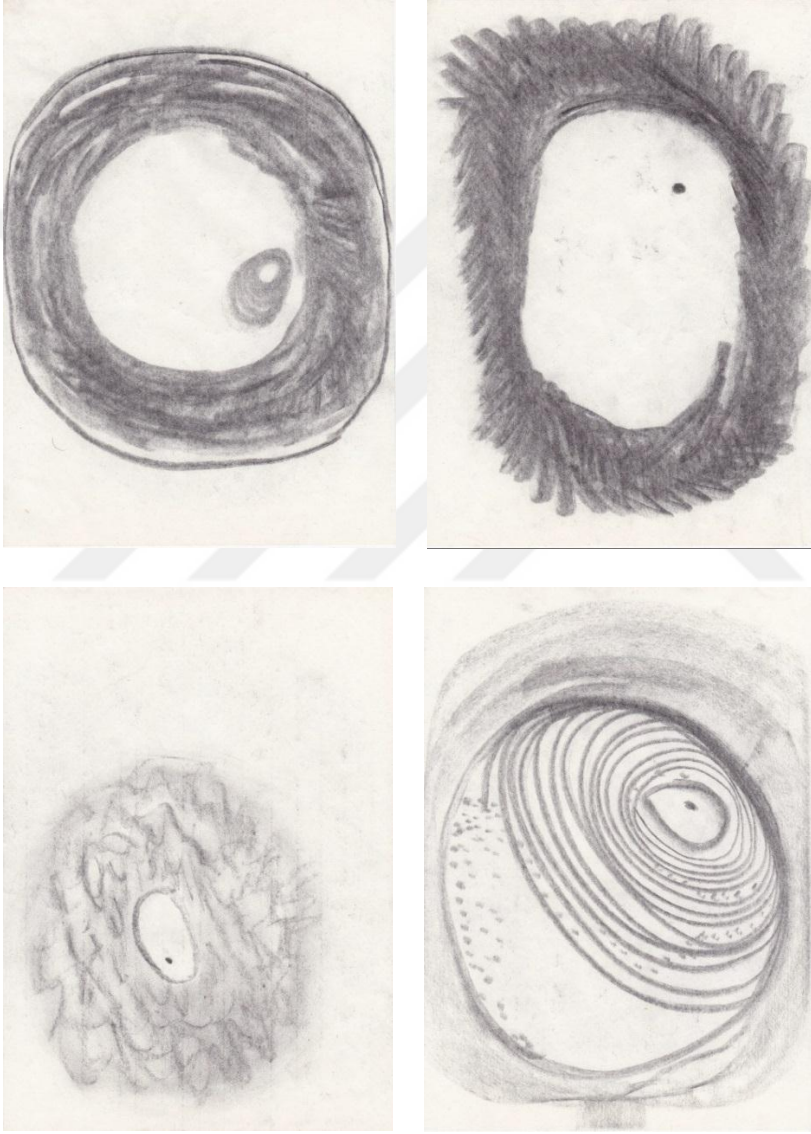
Sanatçının eserine koyduğu isim ve yazdığı yorum ve ya başka eleştirmenlerin yaptığı eleştirilerden öte biz bir sanat eserine rastladığımızda onun incelemesi için kendimize geri dönmemiz gerekir. O eseri çıplak görmeye mecburuz.

İçimdeki olaylar patlamış, beyazlaşmış bir kan pıhtılaşmasıdır. Annenin çıplak kadavrasıdır. Tek tek, parça parça. Rahimin dolambaçlı yollarında spermin yolculuğu, vajina, plasenta hepsi bir kutsal haleye sarılmış haliyle göstermek peşindeyim. Bu çizgiler, dikişler, delikler, noktalar ve beyazlıklar bir masumiyetin sessiz melodisidir. Annelik cinsinden yapılan farklı bir dünya. Tabloda parçalara haps olmuş ebedi bir anne manzarası. İnsan kendi kendisini irdeleyip çözülememesinde sanatın yol gösterici bir araç olduğunu vurgulayabiliriz.

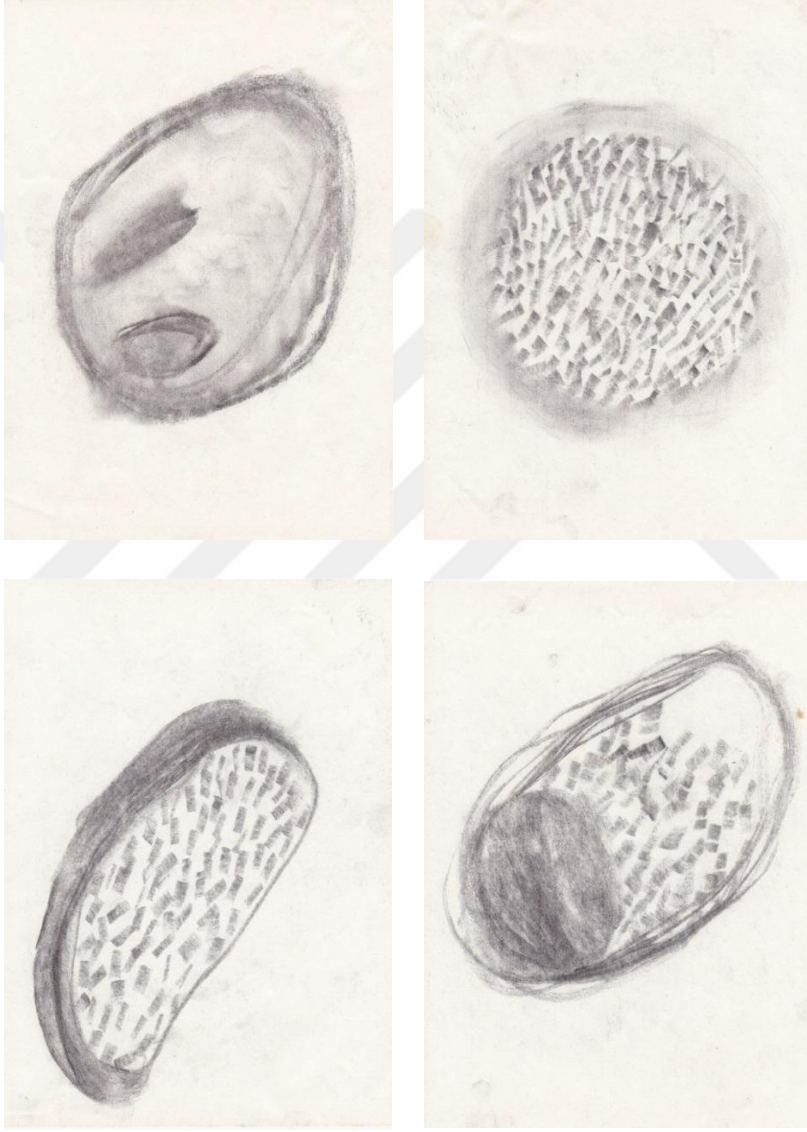
3.2. Uygulamalar

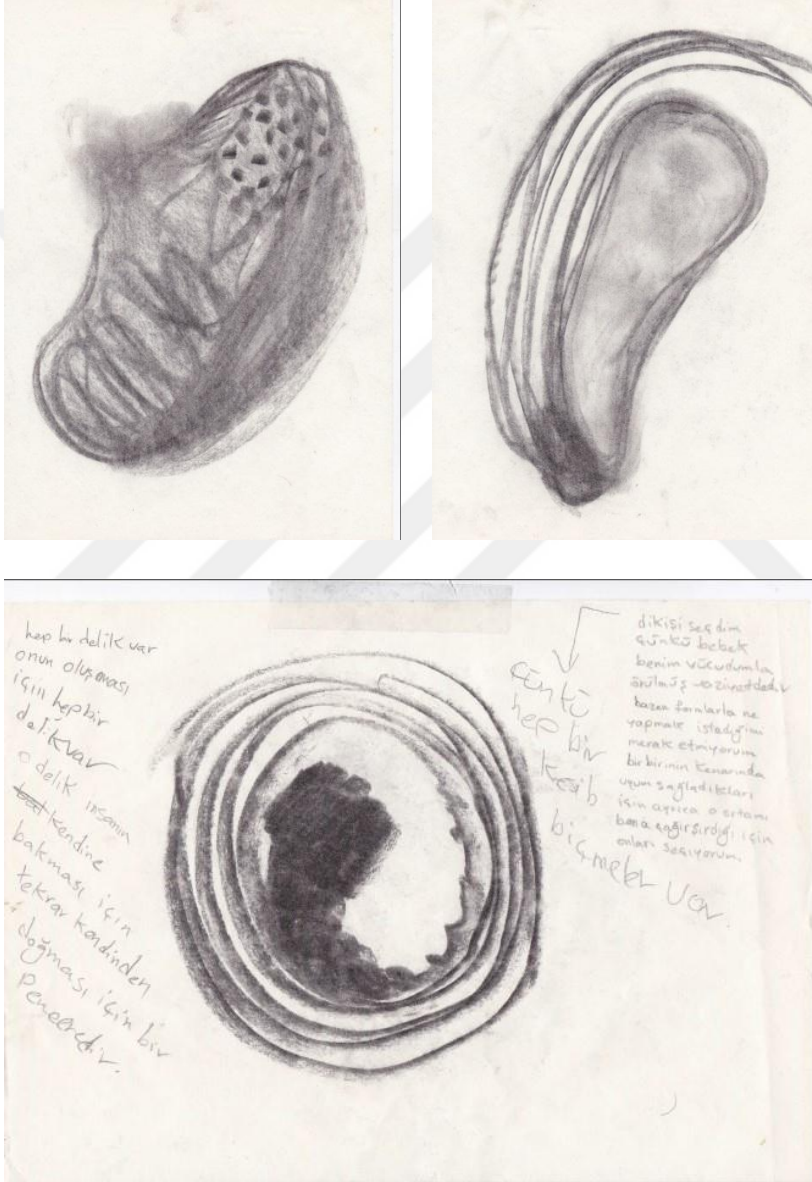
Görsel 23. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Kağıt Üzerinde Kömür Füzeli, 21 x29 cm.

Görsel 24. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Kağıt Üzerinde Kömür Füzen, 21 x29 cm.

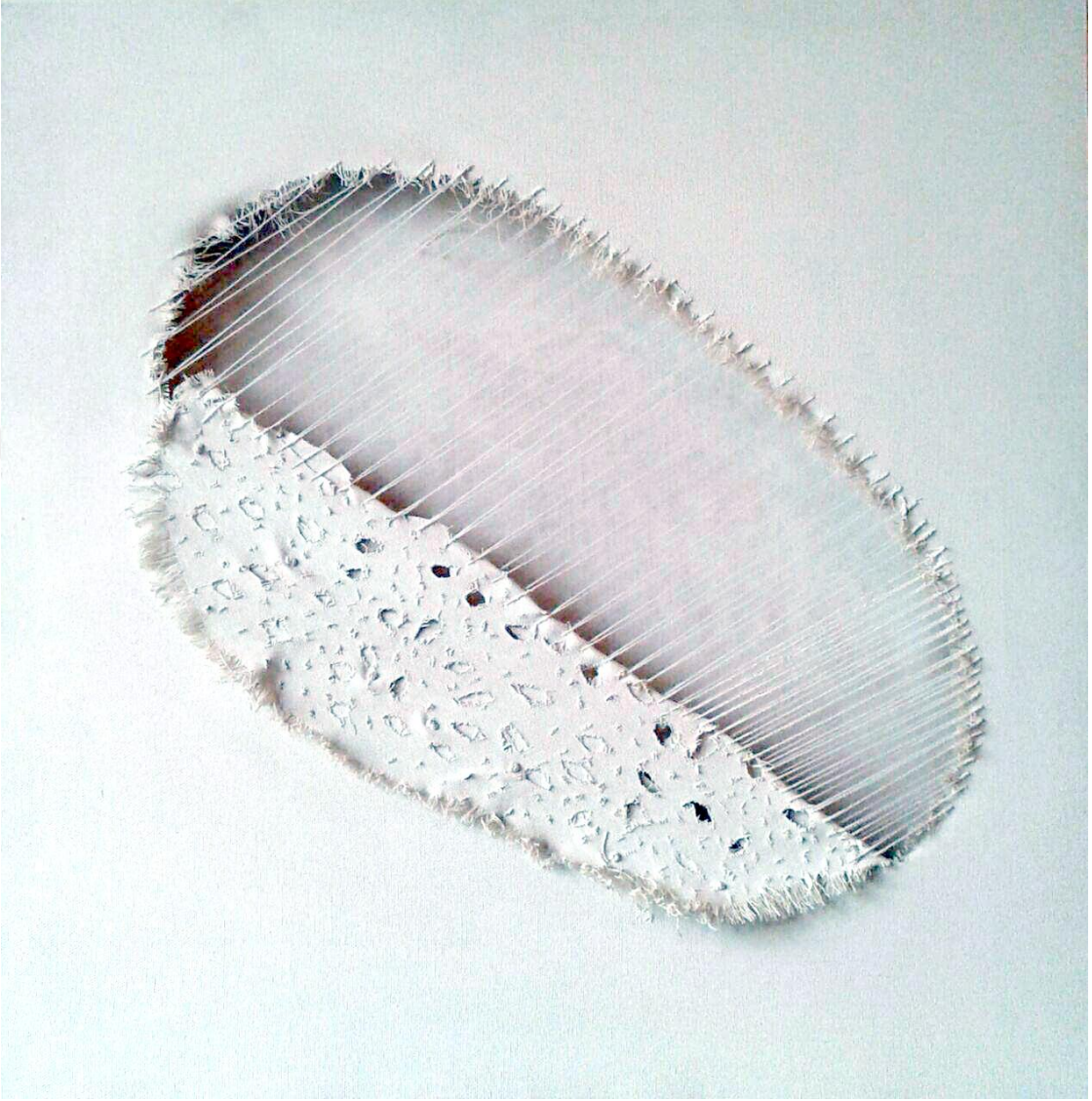
Görsel 25. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Kağıt Üzerinde Kömür Füzeti, 21 x29 cm.

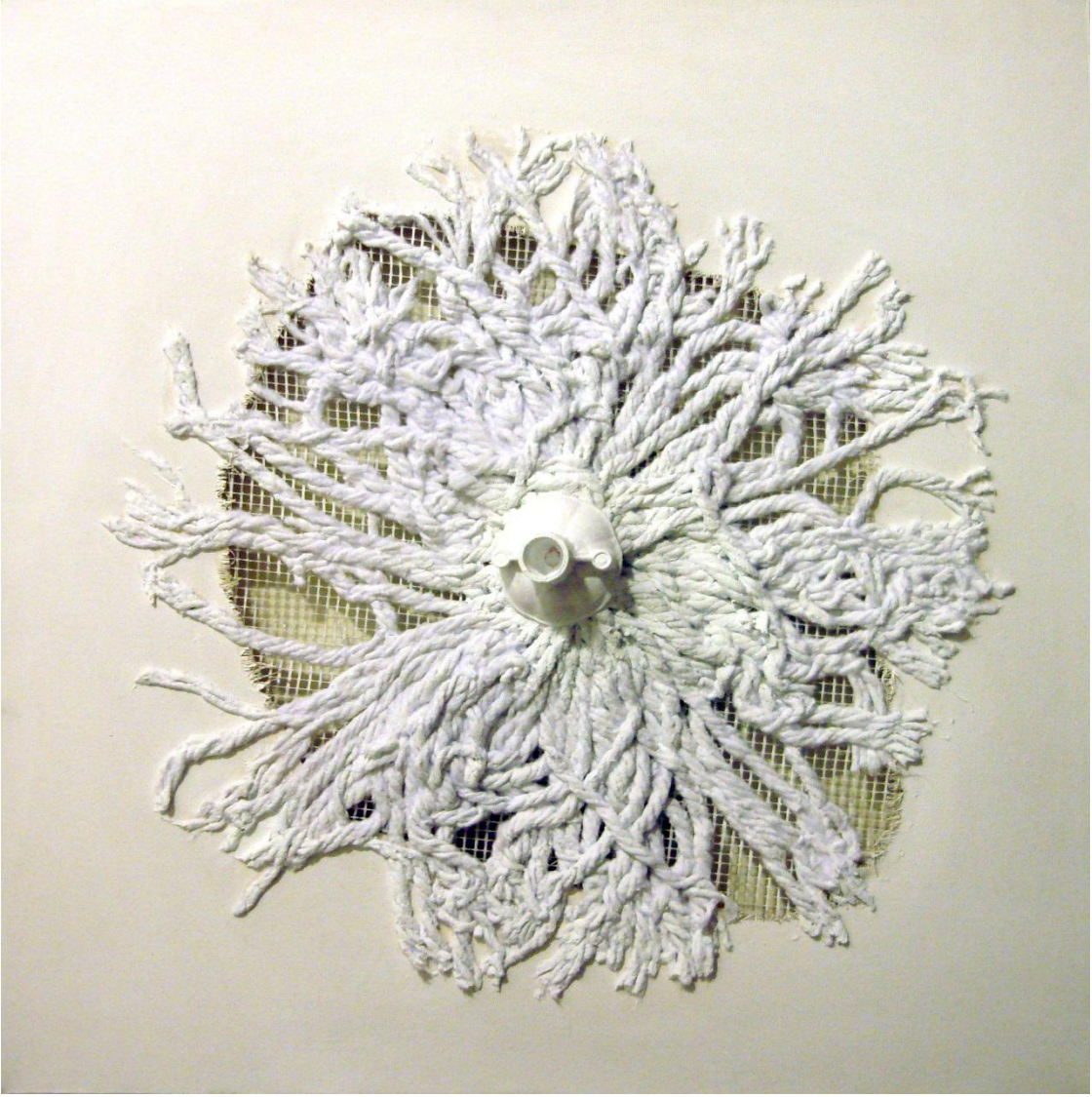
Görsel 26. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Kağıt Üzerinde Kömür Füzeli, 21 x29 cm.

Görsel 27. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde İp-Yapay Yumurta- Asamblaj, 45x45 cm.

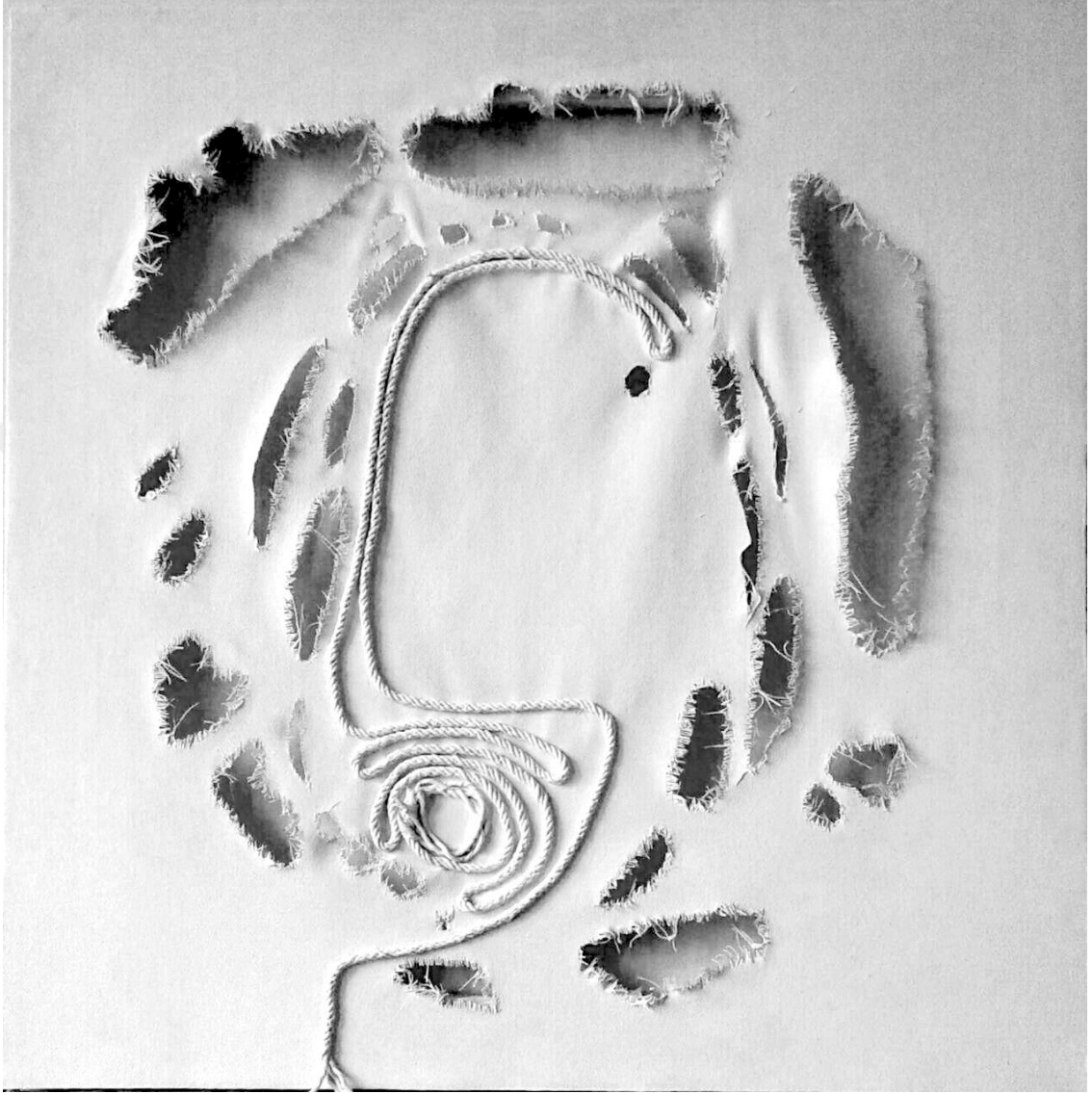

Görsel 28. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Dikiş, 50x50 cm.

Görsel 29. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Asamblaj, 60x60 cm.

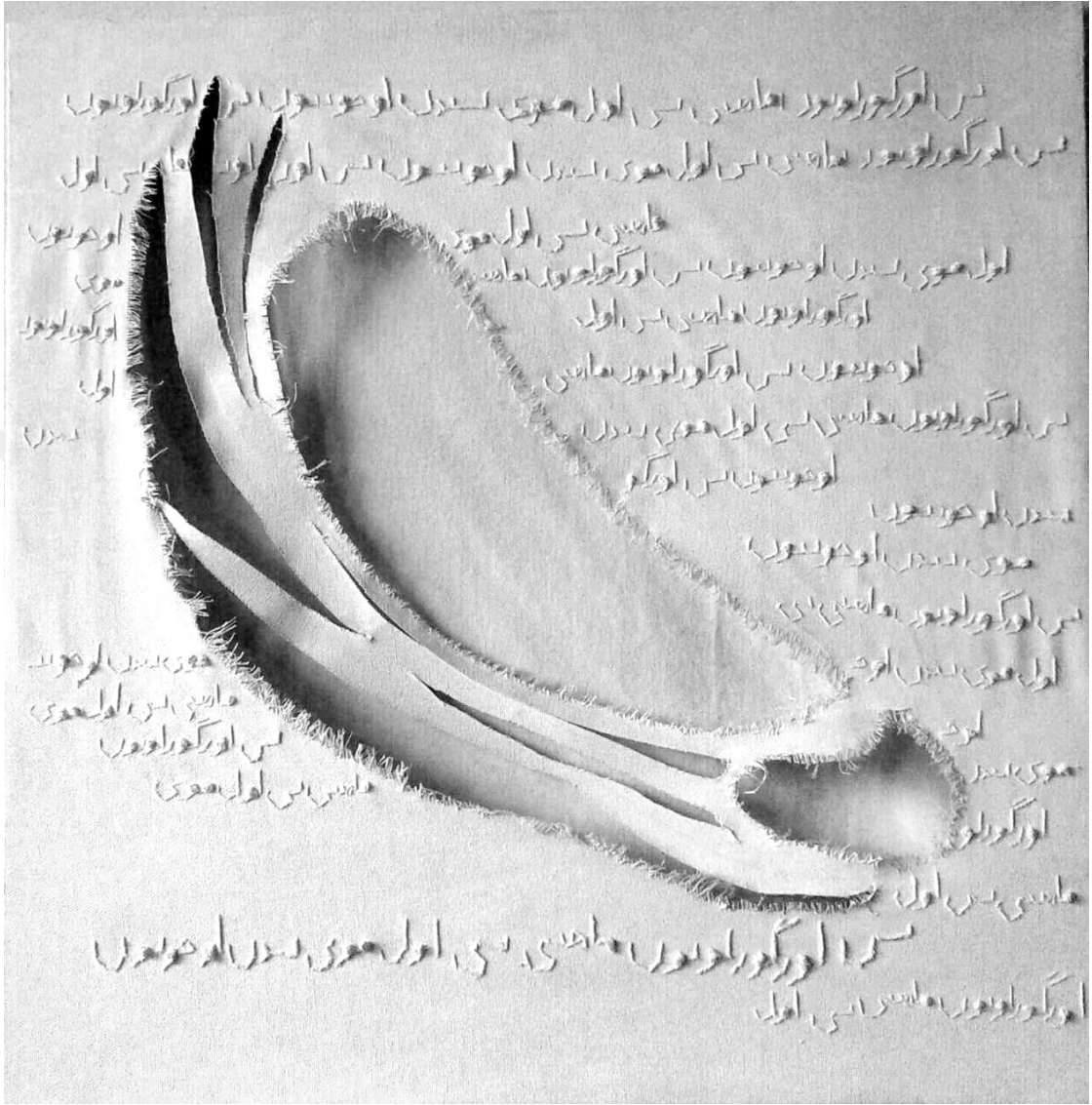
Görsel 30. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Kolaj, 50x50 cm.

Görsel 31. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Kumaşla Dikiş, 50x50 cm.

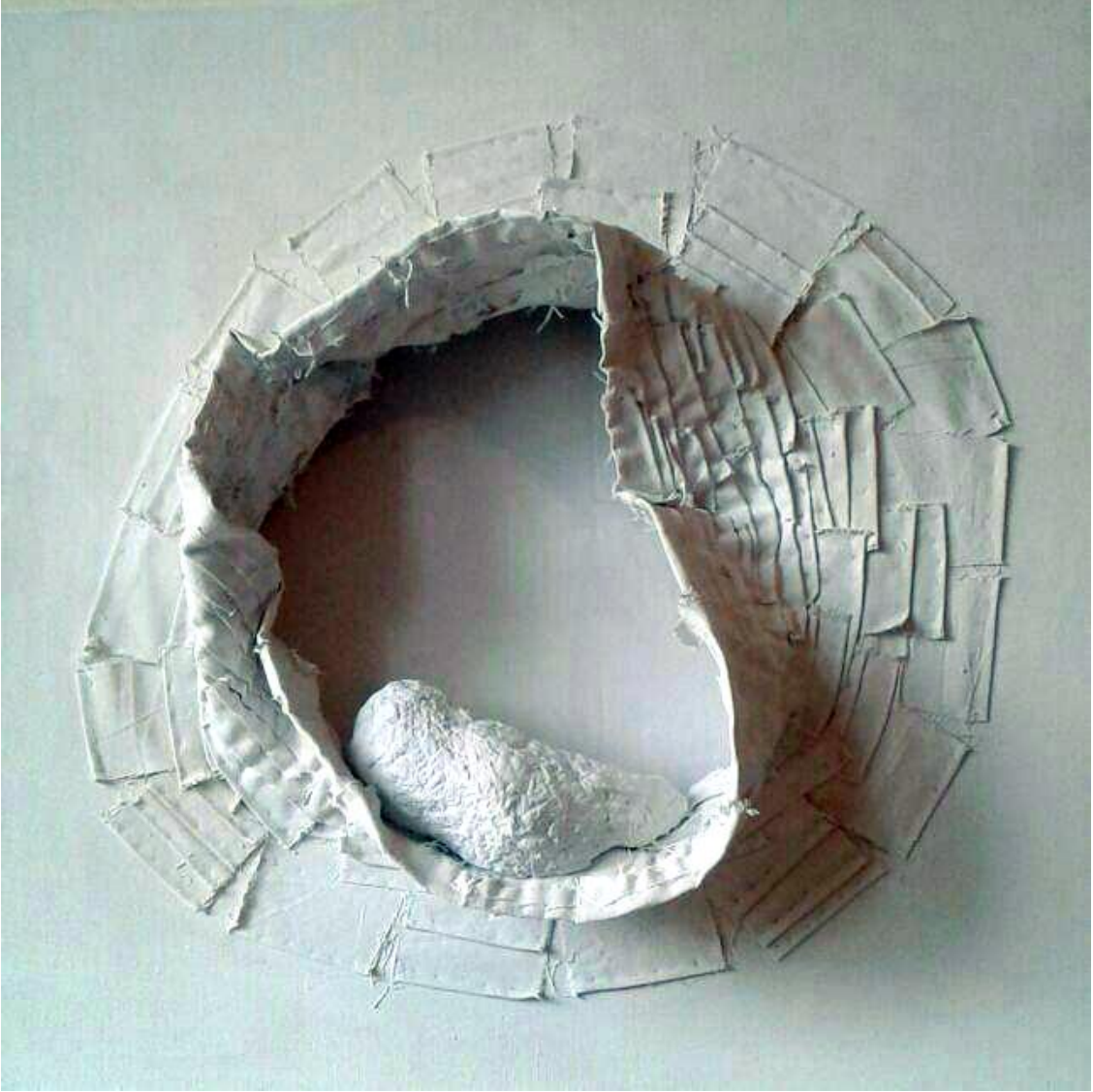
Görsel 32. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Kolaj, 50x50x5 cm.

Görsel 33. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Dikiş, 50x50 cm.

Görsel 34. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Asamblaj, 50x50x7 cm.

Görsel 35. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval üzerinde Kumaşla Dikiş ve Kağıt Hamurundan Heykel, 50x50x10 cm

Görsel 36. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde kumaşla dikiş ve yumuşak heykel, 50x50x17 Cm.

Görsel 37. Nasim Sadegh, Su Kesesi, 2016, Tuval Üzerinde Asablaj, 45x45x25 cm.

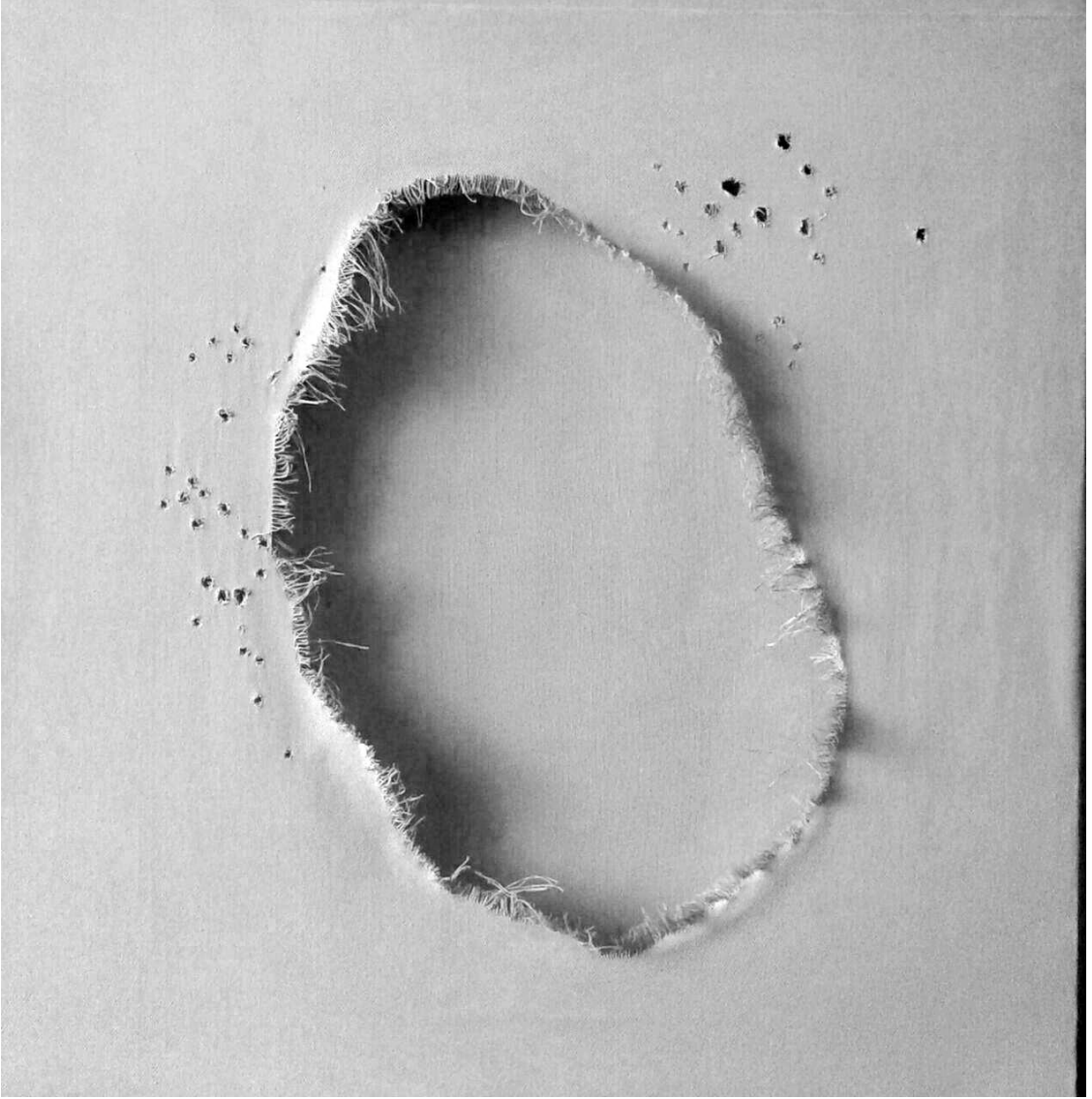

Görsel 38. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Kumaşla Dikiş ve Ayna, 45x45 cm.

Görsel 39. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Kumaşla Dikiş ve Ayna, 60x60 cm.

Görsel 40. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Kumaş, 50x50 cm.

Görsel 41. Nasim Sadegh, *Su Kesesi*, 2016, Tuval Üzerinde Kumaşla Dikiş, 60x60 cm.

SONUÇ

Bu çalışmada, bir anne adayının gebelik döneminde bebeğiyle kurduğu ilişkisi; yaşadığı umut ve kaygı arasında gelgitlerle dolu duyguları, modernizmin yazım tekniklerinden biri olan bilinç akışı tekniği ve iç monolog yöntemiyle, deneysel bir yaklaşımla, yazılı olarak ifade edilmiştir. Bilinç akışı tekniği temel alınarak oluşturulan ve yazılı anlatımın tercih edildiği iç monologlar bölümünde Dad'anın ve Soyut Dışavurumculuğun rastlantısallığından ve Sürrealizmin otomatizm ilkesinden yararlanılmış ve duyguların aktarımındaki samimiyetin korunması hedeflenmiştir.

Araştırma alanını kadının iç dünyasının oluşturduğu çalışmada, görsel anlatım için de deneysel bir yaklaşım benimsenmiştir. Uygulamalı çalışmalarda renk olarak yalnızca beyaz seçilmiştir. Hiçlik ve masumiyetin sembolü olarak belirlenen beyaz rengin farklı dokulardaki malzemeler üzerindeki etkilerinden yararlanılarak soyut kompozisyonlar oluşturulmuştur. Bu kompozisyonlarla, hamile bir anne açısından belirsiz bir iç dünyaya sahip kendi karnının, somutlaşmış birer yansıması ortaya konulmuştur.

Bu araştırmada, sanatta ve edebiyatta anne ve bebek imgesini çeşitli yönleriyle araştırırken, bütün toplumlarda anne adayının aynı duyguları farklı biçimlerde ifade ettiği görülmüştür. Aynı zamanda, tarih boyunca anne ve bebek imgesinin ve gebelik kavramının bütün toplumlarda bir olgu olarak, biçim değiştirdiği dikkat çekmiştir.

Ayrıca bu çalışmayla, hamileliğin bir kadın açısından, soyun devamı için bir araç olma zorunluluğu olmadan ve özellikle bir görev sayılmadan, tercih edilebilecek bir seçenek olabileceği ortaya çıkmıştır. Başka bir açıdan da gebelik sürecinde kadınların hayatlarında her zamankinden daha fazla ilgi görmeye muhtaç oldukları bu dönemlerinde ne kadar yalnız bırakıldıkları, kendilerini çok yalnız hissettikleri de görülmüştür. Kadınların gördükleri ilginin, özellikle bizim gibi Doğu toplumlarında bebeğin cinsiyetine göre de

değiştğine, örneğin bebeğin erkek olmasına göre gösterilen ilginin artabildiğine de şahit olunmaktadır.

Her kadının yaşamında önemli kararlardan biri anne olmaktır. Gebelik dönemi birçok anne için mutluluk, üzüntü, yalnızlık gibi karşıt duyguları bir arada barındırır. Buna rağmen gebelik döneminde kadın, kendi vücuduna yeniden dönerek, kendi vücudunu tekrar araştırarak tanımaya gayret eder. Beden deforme olduğundan, her kadın bedenine karşı yabancılık hissine kapılır. Aynı zamanda bir kadın bu süreç içerisinde kendi vücudunun başka yönlerini de keşfetmeye çalışır. Ve bedeniyle barışmanın yolu da bebeğine sevgi ve şevkat göstermesidir. Kadınlar için merkezi bir konu olan, kadınların toplumdan geri kalmalarının, onların karnında bebek taşımalarından ya da çocuk emzirmelerinden kaynaklanmadığı düşünülebilir.

Anne ve bebek arasındaki bağın gücü ve annenin gebelik boyunca psikolojik durumu bebeğin karakteri açısından da çok önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, sanatçı bir annenin hamilelik serüveni; hamileliğin başlangıcından doğum anına kadar geçen belirsiz süreç, hayal gücü kullanılarak sanatsal bir dille ifade edilmiş, aynı zamanda bir kadın olarak da tüm kadınsı deneyimler bilinçli veya bilinçsiz olarak çalışmalara yansıtılmıştır. Dolayısıyla yaratım kaynağı olarak hayat deneyimlerinin görülmesi ve kişinin kendisinin konu edinilmesiyle, tüm deneyimlerin görsel bir biçime sokulmasına özen gösterilmiştir. Bireyin kendi varlığının sunulması için bu yöntem bir araç olarak kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

- Arar Emener, Ece. (2002). Ece'nin Hamilelik Günlüğü. İstanbul: İstiklal Kitabevi.
- Arcan, Nelly. (2012). Fahişe (A. Özgüner, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Asena, Duygu. (2008). Aslında Aşk Da Yok. İstanbul: Doğan Yayinevi.
- Chailds, Peter. (2010). Modernizm. (V. Yıldırım, Çev.). Ankara: Sitare Yayınları.
- Fallaci, Oriyana. (2004). Doğulmamış Bebeğe Mektup. Tahran: Darinuş Yayinevi.
- Füruzan. (1996). Tokat Bir Bağ İçinde. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gombrich, Ernest Hans. (2008). Sanat Tarihi. Tahran: Ney Yayınları.
- Gündoğdu, Servet. (2012). Huzur Ve Ulysses'te Der_N Semant_K Olarak Zaman Sorunu. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Hatipoğlu, Şahine. (2012). Doğaçlamada Duygu Ve Kurgu Sorunları –Doğaçlama Teknikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, İsparta.
- Murphy, Joseph. (2009). Bilinçaltının Gücü. (A. Şimşek, Çev.). İstanbul: Koridor yayıncılık.
- <http://gulerince7.blogspot.com.tr/2013/06/sanat-kadn-ve-canan-senol.html> Blogger. Erişim.
- Kütükçü, Tamer. (2010). Kadın Bedeni Ve Cinselliğin Temsili. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Okanlı A, Tortumluoğlu G, Kırpınar İ. (2003). Gebe Kadınların Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Destek İle Problem Çözme Becerileri Arasında İlişki. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 4:98-105.
- Öcalan, Dilek. (2012). Feminist Sanatta Biçim Ve İçerik Sorunu. Erciyes Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi), Kayseri.
- Pamuk. Orhan. (2014). Kafamda Bir Tuhaflık. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Penbecioğlu, Nilüfer. (2006). Türk Ve Dünya Sinemasında Çocuk İmgesi. Ankara: Ebabel Yayinevi.
- Plath, Sylviya. (2016). Sırça Fanus (H. Saraç, Çev.). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayinevi.

Rauda, Jamis. (2016). Frida Kahlo Aşk Ve Acı. (H. Uğur Tanrıöver, Çev.). İstanbul: Everest Yayınları.

Uzuner, Buket. (2005). Güneş Yiyen Çingene. İstanbul: Everest Yayınları.

Şerifiyan, Mehdi. (2010). Sadık Hidayet Öykülerinin incelenmesi. Bustane Edeb Dergisi. Erişim: 12. 10. 2016.
http://jba.shirazu.ac.ir/pdf_312_5a3927207b206277fcc08dbb53cd026e.html.

Maniş, Rifat. (2009). Kurgunun Doğasında Arayışlar. Yüksek Lisans Tezi.

<http://www.antoloji.com/cocuksuz-kadin-sylvia-plath-siiri/>. Antoloji. Erişim: 23. 9. 2016.

Pizzey, Erin. (1998). Öpücükler. (N. Erzik, Çev.). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Bezançon, Rémi. (2011). Aramızda Bebek var. Film. Fransa.
<https://gaiadergi.com/son-100-yilin-onde-gelen-feminist-sanatcilarindan-louise-bourgeois-ve-cesur-sanati/>.
Gaiaderg. Erişim: 5.10. 2016,

<http://www.dw.com/tr/hindistan%C4%B1n-ta%C5%9F%C4%B1y%C4%B1c%C4%B1-anneleri/a-17868517>. DW. Erişim: 2. 9. 2016.

<https://onedio.com/haber/toplumun-duvarlar-arkasina-gizleyip-yok-saydigi-trajik-hayatlar-bangladesli-seks-iscileri-716560>. Onedio. Erişim: 3. 9. 2016.

http://resethings.blogspot.com.tr/2012_03_01_archive.html. Resething. Erişim: 18. 10. 2016.

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-146626/elestiriler-beyazperde/>. Beyazperde. 30. 10.2016.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Nasim Sadegh Barenji

Doğum Yeri Ve Tarihi : Tebriz, İran, 06. 09. 1987

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Nabi Akram Üniversitesi (Tebriz, İran) 2005-2009

Grafik Bölümü

Yüksek Lisans : Hacettepe Üniversitesi (Ankara, İran) 2014-2016

Resim

İletişim

E- Posta Adresi : nasim.sadegh1366@gmail.com

Tarih : 27 Aralık 2016